

laiškai lietuviams

balandis/april 1980

PRISIKĖLIMAS	109	Juozas Vaišnys, S.J.
EILĖRAŠČIAI	112	Ada Karvelytė
TIKĖJIMO NEAIŠKUMAI (II)	113	Anicetas Tamošaitis, S.J
ABORTAS — ŽMOGŽUDYSTĖ (II)	116	Kun. iš Lietuvos
II VATIKANO SUSIRINKIMAS MŪSŲ KASDIENINIAME GYVENIME (II)	119	Vysk. V. Brizgys
PAGUODŽIANČIOS MINTYS	125	Dalia Staniškienė
“PALAIMINTI, KURIE TIKI NEMATĖ”	125	Chiara Lubich
SOLIDARUMAS YRA ATSAKYMAS	128	P. Daugintis
ŠEIMOS ŽIEDAI IR DYGLIAI	131	Anicetas Tamošaitis, S.J.
PAVOJINGAS MIEGAS	135	Juozas Vaišnys, S.J.
DAR VIENA NAUJA KNYGELĖ VAIKAMS	136	Sės. Ona Mikailaitė
KNYGA APIE KILNŪJĮ JAUNUOLĮ IR PAŠAUKIMUS	137	P. Dts.
TĖVYNĖJE	138	D. ir G. Vakariai
KALBA	141	J. Vaišnys, S.J.
TRUMPAI IŠ VISUR	142	J. Pr.
“LAIŠKU LIETUVIAMS” SUKAKTIES MINĖJIMAS	144	Red.

Šis numeris iliustruotas Donato Slavicko nuotraukomis. Donatas yra gimęs ir augęs Australijoje, bet dabar gyvena Kanadoje. Studijuoja chemiją. Fotografuoti pradėjo, dar būdamas Australijoje.

LAIŠKAI LIETUVIAMS (Letters to Lithuanians). Published monthly except July and August, when bi-monthly, by the Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 West 56th Street, Chicago, Illinois 60636. Yearly subscription \$8.00, single copy 80 cents. Second class postage paid at Chicago, Illinois, and additional mailing offices.

*religinės ir tautinės
kultūros žurnalas*

Laiškai lietuviams

1980 / BALANDIS - APRIL / VOLUME XXXI, NO. 4

PRISIKĖLIMAS

JUOZAS VAIŠNYS, S.J.

Kaip liūdnas ir nykus būtų pasaulis, jei nebūtų prisikėlimo: jei diena grimztų į tamsą be vilties, kad rytoj vėl kelsis šviesa, jeigu vasara pasinertų rudens ūkanose be vilties, kad ją vėl prikels pavasaris. Koks liūdnas būtų žmogaus gyvenimas, jeigu jis, lenkiamas senatvės, netikėtų, kad vėl grįš nepraeinanti jaunystė. Tai nebūtų gyvenimas, o tik kelionė į mirtį, tai būtų tik laidotuvių procesija.

Kaip liūdnas ir nykus būtų pasaulis, jeigu jam nebūtų sušvitusi atpirkimo šviesa, kuri iš tamsaus kapo prisikėlė, kad vestų žmogų į amžiną prisikėlimą. Ne mirčiai žmogus yra sutvertas, bet gyvenimui. Ne kančia ir liūdesys yra jo dalis, bet laimė ir džiaugsmas.

Kai skamba ir gaudžia Velykų varpai, kai žmonės gieda himnus, skelbiančius pergalę, triumfą, džiaugsmą ir viltį, kartais ne vienas nuleidžia akis žemyn ir pagalvoja, ar mes einame prisikėlimo, ar mirties keliu. Juk pasaulyje tiek skurdo, vargo, kančios... Pasaulis pilnas kontrastų: vienur klesti didžiausia ekonominė gerovė ir net prabanga, o kitur milijonai miršta badu. Šiandien daug kalbama apie laisvę, bet gyvenimas dar pilnas vergijos liekanų. Kiekvienas supranta modernaus karo baisumą, bet visi jam ruošiasi, nesigailėdami bilijonų. Klestint didžiausiai mokslo pažangai, žmogus, visiškai pasimetęs gyvenime, nežino, kam jis gyvena, kur eina, ko siekia. Visi kalba apie vienybę, bet nė piršto neprideda jai ugdyti: žmogus prieš žmogų kovoja, brolis broli išduoda, visur tiek maža meilės, tiek daug neapykantos.

Didžiojo šeštadienio bažnytinėje liturgijoje viešpatauja ypatinga nuotaka: baigiasi gavėnia ir prasideda Velykos, džiaugsmas maišosi su liūdesiu, kentėjimas keičiasi į triumfą, mirtis kovoja su gyvybe, ant kapo iškyla prisikėlimo vėliava. Tai prasmingiausias mūsų gyvenimo simbolis. Gyvenimas yra

Donato Slavicko nuotrauka

pilnas kontrastų — tai blogio ir gėrio, šviesos ir tamsos, meilės ir neapykantos mišinys. Apšviesti tamsą, nugalėti blogį gėriu ir neapykantą pakeisti meile — tai žmogaus gyvenimo uždavinys.

Kai Kristus iš paskutinės vakarienės salės ėjo kentėti ir mirti, kai jam buvo telikusios kelios minutės dar būti drauge su savo mylimais mokiniais, jis jiems kalbėjo apie tai, kas svarbiausia, apie savo mokslo esmę ir pagrindą, nuolat kartodamas tik du žodžius: *vienybė ir meilė*. "Tai mano įsakymas, kad mylėtumėte vienas kitą, kaip aš jus mylėjau. . . Būkite viena, kaip aš ir Tėvas esame viena. . . Iš to žmonės pažins, kad esate mano mokiniai, jei būsite vieningi ir mylėsite vienas kitą.." Tai nuolat ir nuolat jo kartoti žodžiai, tai jo mums paliktas testamentas.

Ne kitokius žodžius reikėtų kartoti ir šiandien, pažvelgus į mūsų lietuviškąją visuomenę. Tos Kristaus norimos meilės ir vienybės mums labai trūksta. Mes nesugebame vieningai dirbti, vienas prieš kitą kovojame ir skaldomės. Bet argi nepagalvojame, kad tokiu būdu skaldome ir silpniname mūsų veiklą ir visą lietuviškąją visuomenę, pasitarnaudami tik didžiausiam savo priešui, rusiškajam komunizmui, kuris rankas trina iš džiaugsmo, matydamas mūsų kivirčius ir nesantaikas. Norėdamas šiek tiek humoristiškiau į šį reiškinį žvelgti, prisimenu pasaką apie tuos du susikovusius liūtus, kurie vienas kitą prarijo, ir pasiliko tik jų uodegos. Jeigu mes taip ir toliau vienas prieš kitą kovosime, tai ne daugiau kas liks ir iš mūsų lietuviškosios veiklos.

Kiekvienam logiškai ir šaltai galvojančiam asmeniui turėtų būti aišku, kad labiausiai mus skaldo visokie "duplikatoriai", steigdami tuo pačiu vardu organizacijas ar institucijas. Mes tų organizacijų ir institucijų jau turime pakankamai — jeigu viena nepatinka, galima pasirinkti kitą. Pavyzdžiui, jeigu kam nors nepatinka skautai, jų veiklos metodai, jų vadovai, tai gali pasirinkti ateitininkus ar kurią kitą jaunimo organizaciją, bet jeigu jis, užuot taip daręs, imtųsi steigti kokius nors "reformuotus skautus",

tai čia jau būtų skaldymas. Juk ką gi sakytume, jeigu kas nors susigalvotų steigti "reformuotą Altą" ar "reorganizuotą Vliką"? Be jokio abejojimo tokie asmenys būtų smerktini, nes tai būtų labai aiškus mūsų veiklos skaldymas.

Žinoma, kartais žmogus, darydamas koją nors žingsnį, visai be blogos valios suklysta. Klysti yra žmogiška, bet, pažinus savo klaidą, joje pasilikti yra labai negarbinga ir negražu. Tikimės, kad ir tie suklydę "duplikatoriai" susipras ir savo veiklą vystys kokioje jau nuo seniau esančioje mūsų organizacijoje ar institucijoje. Jeigu jie turėtų drąsos taip pasielgti, tai tikrai mes prieš juos nulenkstume galvą.

Šių Velykų proga mums reikėtų susikaupti ir pagalvoti apie savo dvasinį prisikėlimą kultūringesnei ir krikščioniškesnei veiklai. Prisiminkime tą visų mylimą vienybės apaštalą Tumą - Vaižgantą, kuris, paklaustas, kuriai partijai priklausęs, atsakė: "Nežinau, bet galiu nurodyti tris pagrindinius savo partijos principus: viršuje — Dievas; apačioje Lietuvos žemė; o šalia — broliai ir sesės lietuviai". Jis visus vertino, visiems stengėsi padėti, nė vieno neniekino. Pats prisipažįsta, kad toks jo elgesys yra davęs gerų rezultatų. Štai jo žodžiai: "Viso mano gyvenimo tendencija — tiesti tiltą tarp vienos ir kitos krypties inteligentų — yra labai dažnai davusi geresnių rezultatų, negu šalinimasis ir brutalus prieštaravimas".

Jeigu mes dirbame ir kovojame ne savo ambicijoms apginti, bet norėdami laimėti savo tėvynės prisikėlimą, tai į tą didžią kovą turime kviesti kiekvieną lietuvi. Mūsų yra nedaug, mūsų jėgos labai ribotos, tad kiekvieno talka būtinai reikalinga. Jeigu esame per silpni pasiekti krikščionybės idealą — mylėti kiekvieną savo brolių, tai pasistenkime pasiekti bent kiekvienam kilniam žmogui reikalingą minimumą — jį toleruoti.

* Arčiausia prie Sovietų Sąjungos JAV katalikų parapija yra Beringo sąsiauryje, Little Diomedės saloje, tik trys mylios nuo Rusijos.

Ada Karvelytė

JIS PRISIKĖLĖ

Jis prisikėlė,
Palikdamas mane
Prie tuščio kapo
Laukti savojo prisikėlimo.
Paliesiu baltos drobulės kraštelį
Ir kelsiuos,
Kad nebemirčiau daugiau,
Kaip žiedas,
Kuris rudenį vėl miršta . . .

VAIVORYKŠTĖ

Malda, lyg vaivorykštė,
Nuskaidrina manąjį dangų —
Siela skamba
Džiaugsmo spalvomis . . .
Nepažinčiau džiaugsmo,
Jei skausmas
Nebūtų, žeidęs širdies . . .
O kaip regėčiau
Vaivorykštės skaidrumą,
Jei pirma juodas lietus
Nebūtų kritęs
Ant mano blakstienų. . .

ŠYPSENA

Šypsotis — reiškia gyventi.
Šypsenos dovana yra
Begaliniai brangi —
Ji akimirksniu grįžta atgal,
Kai tik ją kitam dovanoji. . .
Šypsena — tai stebuklas!
Ji suspindi
Tūkstančiais žvaigždžių
Liūdesingo pasaulio veidrodyje.

Šypsena — tai nemarioji,
Amžiais skambanti
Saulės daina!

KAS YRA GYVENIMAS

Gyvenimas yra
Mylėti ir būti mylimam.
Gyvenimas yra
Žinoti, kad esi ne vienas.
Gyvenimas yra
Žvelgti į ramunių lauką vėjyje.
Gyvenimas yra
Stebėti saulės patekėjimą.
Gyvenimas yra
Lietaus lašų skambėjimas ant
grindinio.
Gyvenimas yra
Pabučiuoti žydinčių gėlę.
Gyvenimas yra
Brangiausioji Dievo dovana.

MINUTĖ

Turiu vieną minutę,
Kurioje šešiasdešimt sekundžių.
Ji yra gera, nuolanki minutė,
Manęs neprievartaujanti.
Galiu joje veikti,
Galiu nieko neveikti —
Žinau, bus gaila,
Kai ši maža minutė pradings . . .
Todėl skubu ją pasiimti
Ir paslėpti širdyje,
Nes joje yra
Amžinybė.

TIKĖJIMO NEAIŠKUMAI (II)

ANICETAS TAMOŠAITIS, S. J.

Ėjo kartą žmogus naktį per girią. Pateko dar į tokius pelkėtus kemsynus. . . Panašiais žodžiais prasideda keletas liaudies pasakų. Tas pasakos keliautojas nakties gaubiamais miškais ir pelkynais neblogai vaizduoja tikrovę — mus pačius. Juk keliaujame per gyvenimą, kur, kaip girioje, galima pasiklysti, būti apipultam dantis rodančių žvėrių ar nuviliotam viliūgių žaltvyksčių į klampias pelkes, nes dažnai esame supami nežinojimo tamsos, abejojimo miglos, pagundų traukos.

Kad matytų, kur per tas tamsumas eiti, Dievas žmogui yra davęs du žiburius: protą ir tikėjimą. Puikios tai lempos orientavimuisi. Bet kai kada tie du žiburiai mums rodo kelią ne į tą pačią pusę. Kartais protas, dargi remiamas patirties, diktuoja, kad dalykai turėtų būti vienaip, o tikėjimas moko, kad su jais yra kitaip. Iš čia kyla tikėjimo klausukai.

Kodėl šie du žiburiai mus kartkarčiais skirtingai diriguoja? Svarbiausia priežastis ta, kad jie nevienodo stiprumo: tikėjimo šviesa siekia žymiai toliau, negu proto. Todėl šiam, kurio šviesa taip toli neprasiskverbia, kartais prieš akis besitiesiantis kelias atrodo vedas į tiesą, o iš tikrųjų į ją reikia eiti kita kryptimi. Tad tikėjimo neaiškumų gvildenimas daugiausia yra ne kas kita, kaip proto kreipimas žvelgti reikiama linkme. Taip čia bus daroma, negrinėjant religijos klausimus. Kaip ir svarstyti praėjusiame numeryje, jie pateikti augančių mergaičių, bet rūpimi ir daugeliui suaugusių. Šį kartą bus sustota tik prie vieno klausimo, nes dėl dalyko svarbos ne pro šalį jį pasiaiškinti apimčiau. Klausimas toks:

Kodėl kiekvieną savaitę reikia eiti į bažnyčią? Ar yra didelė nuodėmė to nedaryti? Jeigu mes tikime Dievą ir meldžiamės namie, ar taip jau bloga į bažnyčią nenuieiti?

Pasakojama, kad esą perlų, kurie, pakartotinai liesti žmogaus rankų, prarandą savo

spindesį ir jo jau nebeatgauną. Vienintelis būdas grąžinti tų perlų pirmykštei žavai esąs palaikyti juos panėrus į jūros vandenį, iš kurių yra kilę. Šv. Mišių auka yra tartum koks brangus perlas, Dievo dovanotas tikinčiųjų bendruomenei. Bet, kaip matyti iš klausimo, kai kurių galvojime jis taip apsi-nešiojęs ir praradęs savo spindesį, kad visai nebeima noras juo puoštis: jaustųsi laimingesni, jei su ta puošmena nereikėtų turėti reikalo. Todėl šio perlo trauklumui grąžinti reikia panerti jį į gelmes, iš kurių yra kilęs. Jos mūsų dvasiai atsiskleidžia, kai žvelgiame į Dievo Sūnų, atsisveikinantį su savo draugais prieš mirtį. Tos gelmės ten švyti iš širdies, kuria kiekvienas tauresnis žmogus juk ir matuoja tai, kas didžia.

Atsisveikino su jais už vakarienės stalo. Skaitant šio įvykio aprašymą evangelijose, mums krinta į akis, kaip stipriai Kristus buvo išsilgęs draugystės ryšio. Jis sakosi trokšte troškęs būti su savo mokinių būreliu tai šventai vakarienei, prieš kentėdamas. Ten kalbėdamasis, piešia savo santykį su jais — tokį glaudų, kaip vynmedžio ir šakelių, kuriuos jungia į gyvybinį vienetą tie patys tarp abiejų tekantys syvai. Nors pačiam prieš akis stovi čia pat laukianti kančia su savo baisybėmis, jo mintys sukasi apie paliekamus draugus, su kuriais taip susieta jo širdis: rūpinasi, kad nebūt slegiami baimės, parblokšti nevilties, draskomi nežinios. .. Tai išsamiau už kitus aprašo apaštalas Jonas, kuriam vakarienės metu teko laimė Viešpaties tariamų žodžių klausytis pasilenkus ant jo krūtinės. Kaip didžiai svarbi Kristui buvo draugystė, patvirtina ir tai, kad netrukus klaikią Alyvų daržo valandą pakartotinai ėjo pas savo rinktinis mokinius ieškoti atramos.

Kur draugystės ryšys, ten galioja dėsnis, kurį patvirtina kiekvieno mūsų širdis: kai draugą nuo mūsų atskiria laikas ar vieta, jo niekas taip nedžiugina, kaip prisiminimas,

ir niekas taip neskaudina, kaip pamiršimas. Todėl Kristus taip norėjo būti prisimintas draugų, kai nuo jų skirs vieta ir laikas. Jo draugai — ten buvę apaštalai ir visi, kurie tikėdami priims šių paskelbtą išganymo žinią. "Tai darykite man atminti!" girdime jo šventus tartum testamentą žodžius, einant už tuos draugus mirti, kai šią laisvą savo gyvybės auką išreiškia visiškai jiems dovandamas save Paskutinėje vakarieneje duonos ir vyno pavidalais. Mišios yra Atpirkėjo širdžiai šio taip brangaus noro vykdymas — kad prisimintume, ką jis yra iš meilės padaręs mums, savo draugams. Jomis prieš mūsų akis dangaus veikimu sudabartinama anoji Paskutinė vakariene ir tuo pačiu Kristaus už mus priimta kančios mirtis.

Neseniai buvo paskelbtas šventuoju nacių koncentracijos stovykloje miręs kunigas Maksimilijonas Kolbe. Kartą iš jos vienas baudžiamųjų pabėgo. Stovyklos komendantas išrikiuotiems kaliniams pranešė, kad už tai 20 iš jų turės atsakyti mirtimi. Bet tą skaičių sumažino iki 10 ir, eidamas pro išrikiuotųjų eiles, ėmė rinktis aukas. Vienas iš 10-ies komendanto pasirinktųjų mirties bausmei buvo kareivis Pranas Gojovničėkas. Pradėjo vargšas gailiai šaukti, kad jau niekada nebematysiąs savo žmonos ir vaikų. Tai girdėdamas, vienas kalinys, kunigas Kolbe, žengė į priekį, nusiėmė kepurę ir paprašė komendantą, kad jam būtų leista mirti šio kalinio vietoje. Gojovničėkas buvo gražintas atgal, o už jį mirti pasiimtas anas kunigas. Galime suprasti, su kokia padėka šis kareivis su visa šeima dažnai minėdavo savo geradarį, kuris pats mirdamas išgelbėjo jo gyvybę. "Jis mirė už mane!" nuolat aiškėjo buvusio kalinio širdyje.

Šiame įvykyje vaizdžiai atsispindi kruopelytė to, ką mums vra padaręs Kristus. Didžiojo penktadienio malda apie jį sako, jog už mus nedvejodamas pasidavė į nedorėlių rankas ir kentėjo kryžiaus kančią. Kiekvieno mūsų lūpoms tinka šv. Pauliaus žodžiai: "Gyvenu tikėjimu į Dievo Sūnų, kuris pamilo mane ir paaukojo save už mane" (Gal 2,20). Kad mums padėtų veiksmingai tai prisiminti, jis įsteigė Mišias, per laiko srau-

tus ir vietos tolius atkeliančias į mūsų tarpą Paskutinę vakariene ir pačią Golgotą, kur už mus, savo draugus, nukankintas mirė. Jau matėme, kaip prisiminimas yra jo Širdžiai brangus. Turint visa tai prieš akis, ryškėja atsakymas į pradžioje nurodytą klausimą: ar taip jau bloga tiems, kurie pajėgia, sekmadieniais ir švenčių dienomis nenuėiti į Mišias? Ar tai didelė blogybė, gal ir galima įvairiai galvoti. Bet kad tai didelė kiau-lystė, pagalvojus turi būti aišku kiekvienam.

Kai kas klausia, kodėl Kristaus atlikto darbo lygiai gerai negalima prisiminti namie, ten sekmadienį meldžiantis, kaip ir nuėjus į bažnyčią. Turbūt trumpiausias atsakymas yra, jog Atpirkėjas norėjo, kad tą darbą prisimintume Paskutinės vakarienės būdu: kaip broliai savo tarpe, susirinkę būti kartu su juo prie šventos puotos stalo.

Yra toks lietuvių priežodis: "Nepatepsi — nevažiuosi". Koks teisingas tas senas mūsų liaudies priežodis, patvirtina pati modernioji technika, nes matome jį galiojant ne tik arklio traukiamam sodiečio vežimui, bet ir labiausiai išstobulintam automobiliui, iš viso, bet kokiai mašinai. Be reikiamo tepalo ima trintis ir žviegti, viena kitą esti joje judančios dalys ir ašys. Ratai, krumpliai ir guoliai, jei netepami, veikia užsiveržia, sudyla ar net sprogsta ir tokiu būdu paraližuoja visą mašiną, kartais padarydami ją bevertę atiduoti į geležies laužą. Čia mašinos tepimo vaizdas, pritaikytas žmogui, padės geriau suprasti praktišką Mišių vertingumą ir paaiškins, kodėl naudinga eiti sekmadieniais į bažnyčią.

Jei žvelgsime plačiau, tai juk pamatysime, kad ir žmogus yra stebėtina mašina, išėjusi iš Kūrėjo rankų — ne tik savo kūnu, bet ir visu savo dvasios pasauliu. Pati visuomenė, kurią mes sudarome kaip paskiri ratai, vienas su kitu sujungti įvairiais tarpusavio santykiais, tartum kokiais krumpliais ir diržais, yra akivaizdi besisukanti mašina. Todėl ir čia galioja anas priežodis: "Nepatepsi — nevažiuosi". O tepalų yra įvairių: nuo paprasčiausio deguto ar lajaus iki specialių brangiųjų alyvų, taigi ir labai aukštos

vertės, ir gana nekokių. Mišių auka, galima sakyti, yra puikios rūšies alyva, Dievo didžiadvasiškai parūpinta žmogaus gyvenimo ratams. Tik daugelis iš nesusipratimo ją menkai tenaudoja, graibydamiesi kitokių tepalų. Žvelgiant į Mišių apeigas, negalima nematyti jų stebėtino poveikio ir pavienio žmogaus gyvenimui, ir visuomenės mašinai.

Pradėkime iš eilės. Mišių pradžioje, mušdamiesi į krūtinę, prisipažįstame padarę klaidų, prašovę pro šalį. Jeigu Mišios tebutų vien tai ir nieko daugiau, turėtume sakyti, kad jos įstabiai sklandina žmonių tarpusavio santykius. Juk pagrindinė versmė, iš kurios kyla nesklaidumai visuomenėje, šeimoje, draugijoje, yra nosies rietimas prieš kitą: kas aš! Svarbiausia iš jos keroja vaidai, barniai, kerštavimai, žodžiu, ratų trintis. O pažvelgus į savo paties klaidas, žmogaus nebeima noras nosies prieš kitą raityti: nebėra kaip. Labai prasmingas ir anas gestas — prisipažįstant klydus, muštis į krūtinę, tuo išreiškiant, jog už klydimus esame verti mušimo. Kaip žmogų beims noras kitą daužyti, — ar tai kumščiais., ar žodžiais, ar dar kitaip, — jei pats matosi vertas peikimo ir pylos?

Tas pradinis žingsnis yra geras pasiruošimas Mišioms, bet drauge tartum puikiausia alyva, nuostabiai tepanti žmogaus gyvenimo ratus, ar į juos žvelgsime asmeniškai, ar visuomeniškai. Čia mūsų gaunama alyva, galima sakyti, išplauna lauk, tartum kokius žvirgždus, savo nosies raitymą ir į kitą skersakiavimą. Kai šių žvirgždų prisirenka tarp mūsų gyvenimo ašių ir guolių, ratai ima žviesti, trintis, daužytis, užsiveržti, byrėti. Trumpai, jei Mišios tebutų toks savo kalčių prisipažinimas ir nieko daugiau, jau vien dėl to būtų vertos lankyti, nes teikia didžios naudos.

Bet Mišios yra suvis daugiau. Panagrindėkime jų reikšmę toliau, laikydami prieš akis tą patį tepimo vaizdą. Eikime prie vieno dalyko, kuris, jeigu į mūsų gyvenimą įsimeta (arba dažniausiai kitų įmetamas), baisiai trukdo džiugiam ir sklaidžiam jo ratų judėjimui, nes šie ima suktis vaitodami, kartindami savijautą, draskydami pačią mūsų

širdį. Ta žmogaus gyvenimą išstinkanti nedalia yra kentėjimas, skausmas, kurio taip apstu ir likimo nepašykštima, kad tiesiog priklauso prie mūsų būties. O koks geriausias ir veiksmingiausias tepalas, skausmui ėdant ir tartum kišant baslį į pačius mūsų širdies ratus, gerai nurodyta vienoje giesmėje — pakelti tą savo širdį aukštyn: "Kad širdį tau skausmas kaip peiliais suspaus, / Kad žmonės pabėgs ir tavęs neužjaus, / Pakelk tada širdį nuo žemės aukščiau, / Ir bus tau be žodžių kentėti lengviau".

Pakelk tada širdį nuo žemės aukščiau... Mišios yra tuo veiksmingos, kad tam širdies kėlimui aukštyn pats dangus jose ateina mums į pagalbą, prie mūsų nusileisdamas, kaip gražiai išreiškia kitos giesmės žodžiai: "Ties Tavo altorium dangus man prilinksta, / Nutilsta man audros, pasaulis lyg dingsta. / Tavim aš gėriuosi, man siela nušvinta, / Širdin ramus džiaugsmas gavia rasa krinta". Tas dangus Mišiose prilinksta ne bet kaip, O be galo glaudžiai ir giliai veikdamas mūsų gyvenimą.

Kadangi jose svarbiausia yra švenčiama Kristaus kančios drama, ten regime amžinojo Tėvo Sūnų apspjaudytą, išjuoktą, tampomą po teismus, pusgirčių kareivių kruvinai nučaižytą botagais, varomą į egzekucijos vietą už miesto. .. Kam nepalengvėja gyvenimo dyglių dūriai, kartais baisiai skaudūs, tokiu būdu dalijantis kentėjimu su juo? Minimas erškėčiuotas Atpirkėjo kančios kelias, be to, galingai veja šalin kūno malonumų ieškojimą, pasidavimą gašlumui, išlepimą, kurie, it kokie vampyrai, siurbiasi prie žmogaus ypač patogumais apsipylusioje civilizacijoje, ne vieną tokią jau sužlugdę praeityje.

Mišios taip pat yra neatskiriamos nuo Eucharistijos, kurią priimdami paslaptingu būdu daromės viena su Kristumi, ir jis darosi viena su mumis. Jau pats tas vienijimosi būdas byloja dvasiai labai žavia simbolio kalba. Pagrindinės Mišių apeigos, galima sakyti, yra pasikeitimas dovanomis. Pradžioje, aukojimo metu, įteikiamos Dievui mūsų jam atnešamos dovanos — duona ir vynas. Jos išreiškia mus pačius — ir mūsų būtį, ku-

rią kaip valgis bei gėrimas palaiko, ir mūsų darbą, kurio yra vaisiai. Konsekracijoje tos mūsų dovanos, Viešpaties priimtose, jo galia perkeičimos, neišsakomai sukilninamos — darosi gyvu Kristaus kūnu ir krauju su jo dievybe ir šventumu. Atėjus Komunijai, šios — dabar jau dangaus—dovanos Dievo duodamos mums. Ar begalėtų būti gražesnis ir žmogaus širdžiai artimesnis būdas dangui prie mūsų prilinkti?

Galima pridėti dar vieną požiūrį, kuriuo Mišiose mums tas dangus prilinksta. Jei jau žemėje kiekvienam bent kiek tauresniam tėvui brangus jo sūnus, tai juo didesne meile savo vienatinį Sūnų myli dangaus Tėvas. Todėl jis turėjo su ypatinga meile žvelgti į tuos, kurie ištikimai stovėjo po jo kenčiančio Sūnaus kryžiumi, kaip evangelijose aprašytos moterys, apaštalas Jonas ir kiti. Mišiomis, kaip mus moko tikėjimas, yra atnaujinama Kalvarijos auka. Kas jose dalyvauja, tas tartum stovi po kenčiančio Dievo Sūnaus kryžiumi ir todėl neabejotamai turi būti dangaus Tėvo laiminamas.

* * *

Pradžioje Mišias palyginome su didžiaverčiu perlu. Bažnyčia šią jai patikėtą brangenybę, kaip ir pritiko, amžiams slenkant apsupo menu, muzikos, giesmės, gesto, smilkalo, iškilmingo drabužio apeigomis. Kiekvienas šimtmetis stengėsi duoti, kas jam atrodė vertingiausia. Kai kam gal pro tą išorinio aptaiso gausą buvo pasidariusi neberyški pati vidinė Mišių esmė. Priežodis sako, kad einant per mišką galima nebematyti pačių medžių. Todėl protarpiais vykdomos liturginės reformos. Dabar, sakysime, įvestos ir specialiai vaikų supratimui pritaikytos Mišios, nes iki šiol gal pernelyg visa būdavo sukerpama pagal suaugusius.

Bet, kad ir kokios būtų reformos, Mišias tik tas galės reikiamiau vertinti, kas yra įsisąmoninęs kertines krikščionybės tiesas, su kuriomis jos (kaip ir visas Kristaus atpirkimas) rišasi: kūrinio visišką priklausomybę nuo Kūrėjo, mūsų prigimties pirmąsį garbingumą ir puolimą, iš to fakto mummyse pasilikusį dvilypumą, nuodėmės purvinumą ir Visagalio šventumą, amžinosios pražūties

ABORTAS—ŽMOGŽUDYSTĖ (II)

AR MOTINA TURI TEISĘ DARYTI ABORTĄ?

Ar motinos iščiose esąs žmogiškas gemalas turi pirmiau minėtas pagrindines žmogaus gyvenimo teises? Norint atsakyti į šį klausimą, reikia pirmiausia nutarti, ar tas gemalas yra žmogus, ar ne.

Žmogaus amžius yra sudėtas iš trijų pagrindinių tarpsnių: jaunatvės, subrendimo ir senatvės. Jaunatvės tarpsnis yra žmogaus raidos tarpsnis. Šis tarpsnis prasideda tuo metu, kai gimdoje užsimezga nauja gyvybė, ir baigiasi tada, kai tas gemalas per devynetą mėnesių motinos gimdoje vystęsis, paskui gimęs, augęs, brendęs ir tapęs subrendusiu žmogum. Tad jaunatvės tarpsnis yra sudėtas iš kitų mažesnių tarpsnių. Subrendimo tarpsnis prasideda po jaunatvės tarpsnio, toliau vystantis fiziniams ir dvasiniams jėgoms, o baigiasi tų jėgų silpnėjimu. Čia prasideda senatvės tarpsnis, toliau jėgoms silpnėjant, pagaliau visai sunykstant ir baigiantis mirtimi.

Motinos iščiose užsimezgusi gyvybė nėra kokio nors gyvulio, bet žmogaus gyvybė. Neigti žmogaus gemalui žmogystę būtų tikrai neišmintinga.

Vadinas, žmogaus gemalas yra tikras žmogus, nors dar tik pradinio tarpsnio. Jis turi visas pagrindines žmogaus gyvenimo teises, kurių svarbiausia yra gyvybės teisė.

Naikinti negimusį žmogaus gemalą reiškia žėisti pačią didžiausią kiekvieno žmogaus teisę — gyvybės teisę. Žudyti negimusį žmogų yra tokia pat blogybė, kaip žudyti gimusį. Negimusio žmogaus žudymą mes vadiname liūdnam išgarsėjusiu aborto vardu.

---

pavojų, žmogaus skurdą be Dievo, pagaliau kad pati Dievo esmė yra meilė. Kieno sąmonėje šios tiesos apiblukusios, nerealios, tam ėjimas į bažnyčią ir Mišios yra šiaip sau priedas, ne gyvybinis reikalas, o Kristaus pelnytas atpirkimas — tik graži frazė.

Abortai būna daromi dėl įvairių priežasčių. Ar yra tokių priežasčių, dėl kurių abortą būtų galima pateisinti? Panagrinėkime iš eilės visas abortų pasiteisinimo priežastis ir pažiūrėkime, ar jos duoda teisę daryti abortus?

1. *Ar pateisinamas abortas, motinos daromas iš gėdos jausmo?* Klausiamo, ar turėtų teisę daryti abortą nėščia moteris ar mergaitė, kuri jaučia didelę gėdą dėl savo esamo nėštumo ir dėl būsimo gimdymo. Ar gėdos jausmas duoda moteriai ar merginai teisę daryti abortą? Gėdos jausmas yra per maža priežastis žudyti nekaltą žmogų. Jeigu abortą, padarytą iš gėdos jausmo, drįstame pateisinti, tai dėl tos pačios priežasties turėtume pateisinti ir daugybę kitokių didelių nusikaltimų.

2. *Ar galima pateisinti abortą, motinos daromą savignos pretekstu?* Kai kas abortą mėgina teisinti tokiu būdu: motinos gimdoje esąs gemalas siurbia iš jos kūno maistą, siurbia jos sveikatos jėgas, kelia motinai nėštumo skausmus, atima jai daug sveikatos, o kai kada ir gyvybę. Tad gemalas yra motinos skriaudėjas, užpuolėjas, jos gerovės priešas. Kaip kiekvienas žmogus, taip ir motina turi teisę gintis nuo užpuoliko, nuo skriaudiko ir kartais net turi teisę jį sunaikinti, jei kitaip nuo jo apsiginti neįmanoma. Vadinasi, motina turi teisę daryti abortą.

Norintiems abortą pateisinti savignos pretekstu reikia pateikti tikslią savignos sampratą.

Savignos dėsni galima išreikšti taip: jeigu kas nors, visai be tavo kaltės, nori tave užpulti ir padaryti didelį nuostolį (pvz. atimti tavo gyvybę, sunkiai sužeisti, išprievartauti, uždegti tavo namus), tu turi teisę visokiais būdais gintis; jei kiti būdai nepadaeda, tai gali atimti ir jo gyvybę.

Tačiau kūdikis nėra toks užpuolikas, nes jis į motinos gimdą patenka ne savavališkai, kaip koks nepageidaujamas įsibrovėlis, bet laisvu motinos ir tėvo veiksmu. Motina ir tėvas yra visų iš nėštumo kylančių pasekmių pradininkai. Motina, drįstanti savo kūdikį laikyti savo gyvybės ar sveikatos skriaudėju, yra panaši į tą pasakėčios vilką, kuris draskė

ėriuką, pirma jį apkaltinęs upelio vandens drumstimu.

Užpuolikas yra motina, žudanti nekaltą žmogišką gemalą. Savignos teisę turi ne motina (nes jos juk niekas neužpuola), bet jos skriaudžiamasis gemalas. Negalima daryti kokio nors blogo veiksmo, kad iš to išeitų kas nors gera. Tad motina neturi teisės žudyti kūdikio, norėdama apsaugoti save, nes kūdikis, kaip jau minėta, nėra koks nors kaltas užpuolikas.

Visoje gyvūnijoje matome prigimties dėsnį: ne vaikas motinai, bet motina vaikui duoda gyvybės pradžią. Ji pašaukia vaiką gyventi, jam duoda maistą, jį globoja, gina nuo pavojų ir gina taip narsiai, kad begindama net pati kartais turi žūti.

Reikia gerai įsidėmėti visos gyvūnijos motinystės dėsni būdingą savybę, kad motina vaikui duoda ne tik tai, kas jai nereikalinga, bet tai, kas jai pačiai kartais būtina, neišskiriant nė gyvybės.

Pagal gamtos dėsnius motinystė nevengia jokių aukų ugdyti naujai kartai. Motinystės auka prasideda su gemalo užuomazga, o baigiasi maždaug su paskutiniuuoju vaiko brandos tarpsniu. Pagal tuos pačius gamtos dėsnius matome, kad ne vaikas motinai, bet motina vaikui aukojasi. Motina, daranti abortą savo pačios gerovei ar patogumams, yra praradusi visai gyvūnijai prigimtą motinystės aukos instinktą.

3. *Ar turi teisę daryti abortą moteris, prievartingai padaryta nėščia?* Kai kas galvoja, kad gemalas, atsiradęs iš neteisėtos prievartos, jau tikrai yra moters skriaudėjas, tad moteris, save gindama, turi teisę jį pašalinti, nelaukdama gimdymo dienos.

Į šitą samprotavimą reikia atsakyti, kad tikrasis tos vargšės moters skriaudėjas yra jos išprievartautojas, bet tas kūdikis, kurio gyvybė jau užsimezgusi, yra visai nekaltas. Kaip kiekvienam žmogui, taip ir jam gyvybė yra didelis turtas, didelė vertybė.

4. *Ar gali būti pateisinamas abortas, jeigu juo būtų galima išgelbėti gyvybę ar sveikatą motinai, turinčiai daugiau mažų vaikų, kuriems motina labai reikalinga ir kurie, jos netekę, turėtų skursti?* Tokiais atvejais

motina jaustūsi turinti dvi dideles pareigas: patenkinti negimusio vaiko reikmes ir taip pat rūpintis gimusiais vaikais. Tačiau šituo atveju jai būtų tai neįmanoma, ji turėtų pasirinkti viena, ar kita. Gelbėdama negimusio vaiko gyvybę, motina savo mirtimi paliktų vaikus našlaičiais, o norėdama to išvengti, turėtų sunaikinti savo negimusio vaiko gyvybę. Čia taip pat susikirstų ir vaikų teisės. Juk ir gimusieji vaikai, ir dar negimęs kūdikis turi teisę pasinaudoti savo motinos pagalba. Bet čia vienos pusės teisių tenkinimas sužlugdytų kitos pusės teises. Tad ką ji turėtų rinktis? Čia reikia žiūrėti į vertybių gradaciją. Šiuo atveju eina kalba apie negimusio vaiko gyvybę ir apie gimusių vaikų patogesnę gyvenimą. Aišku, kad gyvybė yra didesnė vertybė už gyvenimo patogumus. Žinoma, reikia priimti, kad tokių atvejų praktiškai gal niekad nebus, ypač dabar, kai medicina yra padariusi didelę pažangą. Jaudinimasis, kad motina turės žūti, jei nepadarysi aborto, dažnai yra perdėtas arba tik įsivaizduotas. Žinome ne vieną atvejį, kur gydytojas pasakė: "Arba motina, arba kūdikis". Vadinas, arba motina turi žūti, arba kūdikis, abiejų išgelbėti negalima. Tačiau motina kūdikio žudyti nesutiko, ir dabar puikiai gyvena abudu: kūdikis laimingai gimė, ir motina išliko gyva.

Lygiai tą pat galima pasakyti ir apie tuos atvejus, kai keliamas klausimas, ar galima daryti abortą tada, kai juo bus išgelbėta moteris, žymi mokslininkė, rašytoja ar gydytoja, kuri žmonijai labai naudinga.

AR GYDYTOJAS TURI TEISĘ ABORTĄ DARYTI IR TOJE OPERACIJOJE DALYVAUTI?

Abortas yra nusikaltimas ne tik motinai, bet visiems, kurie koku nors būdu prie jo prisideda. Kaltas yra ir vyras, raginantis žmoną daryti abortą, taip pat ir meilužis, kuris ragina savo meilužę "išsivalyti". Kalti ir gydytojai, savo posėdžiuose nusprenddami daryti abortą, taip pat ir chirurgai, kurie tuos nuosprendžius vykdo. Gydytojai savo dalyvavimą abortuose paprastai teisina įvairiais būdais. Sako, jeigu mes nedarytume

abortų, tai juos darytūsi pačios moterys. Abortai, daromi ne specialistų, būtų labai pavojingi motinos gyvybei ir sveikatai. Jeigu gydytojai nedalyvautų abortuose, tai įvyktų dviguba blogybė: žūtų ne tik kūdikiai, bet kartais ir motinos. Gydytojui padedant, bent viena tų blogybių — motinos mirtis išvengiama.

Kiti teisinasi taip, kad abortus daryti leidžia valdžia savo įstatymais, tad gydytojas tik vykdo valdžios įstatymus.

Atsakymas į tokius pasiteisinimus labai paprastas ir aiškus. Jau rašėme, kad abortas bet koku atveju yra žmogžudystė, tad kiekvienas koku nors būdu prie to prisidedas nusikalsta.

Atsakymą į pirmąjį pasiteisinimą dar galima pailiustruoti tokiu pavyzdžiu. Sakyme, kad plėšikas užpuola keleivį ir tarp jų vyksta kautynės. Yra galimybė, kad jie abu gali žūti. Tad ar būtų moralu, jeigu aš, negalėdamas padėti nekaltam keleiviui, padėčiau plėšikui, kad bent vieną gyvybę būtų galima išgelbėti?

O dėl tų valdžios įstatymų tai tik tiek galima pasakyti, kad joks įstatymas neįpareigoja, jeigu jis liepia daryti bloga.

Tad abortas yra smerktinas. Taip pat smerktini visi, kurie koku nors būdu prie jo prisideda.

Redakcijos prierasas. Pirmoji šio straipsnio dalis buvo praėjusiame numeryje. Ten minėjome, kad straipsnis yra gautas iš Lietuvos ir kadangi jis yra ilgokas, tai spausdinsime per kelis numerius. Tačiau paskui pamatėme, kad tame straipsnyje buvo gana daug bereikalingų pakartojimų, o taip pat kai kurie argumentai gal labai tinka dabartinei Lietuvos padėčiai, bet nelabai tinka mums. Tad apie dešimt to straipsnio mašinėle rašytu puslapių sutraukėme į tris ir čia pateikėme tą santrauką.

• Maskvoje areštuotas rusų stačiatikių kunigas Dmitri Dudko. Jis pritraukdavęs per daug sekėjų į savo bažnyčia.. Tą pačią dieną buvo padarytos kratos trijų kitų stačiatikių dvasininkų butuose Maskvoje.

II VATIKANO SUSIRINKIMAS MŪSŲ KASDIENINIAME GYVENIME

(II)

VYSK. VINCENTAS BRIZGYS

5. DIEVO PAŽINIMAS IR MUSU IŠGANYMAS

13. *Ar yra įmanoma pažinti Dievą iš suvertų daiktų?* Apreiškimu Dievas norėjo atskleisti save ir tai, kas jo amžinai nuspręsta apie žmonių išganyką, siekdamas "pasidalyti dieviškaisiais turtais, kurie prašoka žmogaus supratimą" (I Vat. susirinkimo dogm. konst. apie Apreiškimą).

II Vatikano susirinkimas išpažįsta, kad "Dievą, visų dalykų pradžią ir tikslą, tikrai galima pažinti prigimta žmogaus proto šviesa iš kūrinų" (plg. Rom 1,20). Susirinkimas taip pat moko, "kad tas tiesas apie Dievą, kurios iš esmės nėra žmogaus protui neprieinamos, net dabartiniame žmonijos stovyje visi gali lengvai, su tvirtu įsitikinimu ir be jokios klaidos pažinti", pasinaudodami Apreiškimu (I Vat. susirink., t.p.).

14. *Kokiu būdu teikiamas antgamtinis apreiškimas?* Apreiškimo planą Dievas vykdo glaudžiai tarp savęs susijusiais veiksmais ir žodžiais. Išganyimo istorijoje atlikti jo darbai nušviečia ir patvirtina tai, ko mokė ir apie ką kalbėjo žodžiais, o žodžiais skelbia darbus ir išryškina juose glūdinčias paslaptis (Apr., nr. 2; II, psl. 104).

15. *Per ką Dievas duoda apreiškimą?* Viską Žodžiu kurias ir palaikąs Dievas (plg. Jn 1,3) be perstojo kalba žmonėms apie savo kurinius (plg. Rom 1,19-203). O norėdamas parodyti jiems kelią į dangiškąją išganyką, jis be to jau pačioje pradžioje net ir pats apsireiškė pirmiesiems tėvams. Jis pašaukė Abraomą. Po patriarchų Mozės ir pranašų pastangomis jis mokė (žydu) tautą pažinti jį — vienintelį gyvąjį ir tikrąjį Dievą, rūpestingą Tėvą ir teisingą Teisėją, mokė laukti pažadėtojo Atpirkėjo. Taip amžiams slenkant, jis paruošė kelią Evangelijai. (Apreišk., nr. 3; I, psl. 104).

16. *Ar žmogui skirtas Dievo apreiškimas yra baigtas, ar tęsiamas toliau?* Kristus pa-

čiu savo buvimu ir gyvenimu, žodžiais ir darbais, ženklais ir stebuklais, ypač mirtimi ir garbingu prisikėlimu iš numirusių ir pagaliau Šventosios Dvasios atsiuntimu galutinai atbaigė apreiškimą.

Krikščioniškoji išganyimo santvarka, kaip naujas ir galutinis testamentas, jau niekad nenustos galios. Todėl nelauktina jokio naujo viešo apreiškimo, iki garbingai pasirodys mūsų Viešpats Jėzus Kristus (plg. 1 Tim6,14). (Apr., nr. 4; I, psl.- 105).

17. *Ar dieviškasis apreiškimas yra perteiktas iki mūsų laikų?* Maloningasis Dievas pasirūpino, kad tai, ką apreiškė visų žmonių išganymui, būtų nepaliestai išsaugota amžiams ir perduota visoms kartoms. Viešpats Kristus įvykdė ir savo žodžiais paskelbė pranašų pažadėtąją Evangeliją. Apaštalams jis įsakė skelbti tą Evangeliją visiems. Tai ištikimai vykdė ir apaštalai, ir jų meto apaštališkos dvasios vyrai, kurie, tos pačios Šventosios Dvasios įkvėpti, išganyimo tiesas užrašė.

Kad Evangelija būtų be paliovos Bažnyčioje pilnai ir gyvai išlaikoma, apaštalai paliko savo įpėdinius vyskupus, perduodami jiems savo pačių mokymo pareigas. (Apr., nr. 7; I, psl. 106-107).

18. *Kokiais būdais Dievas perteikė apreiškimą iki mūsų laikų?* Apaštalai perdavė Bažnyčiai visa, kas padeda Dievo tautai šventai gyventi ir plisti jos tikėjimui. Bažnyčia perdavė iki šiol visas Senojo ir Naujojo Testamento Švento Rašto knygas. Ilgainiui vis didėja apreikštųjų dalykų ir žodžių supratimas. Tą supratimą praplečia tikinčiųjų mąstymas bei gilinimasis į apreiškimą. Jį praturtina vidinė dvasių patirtis ir mokymas tų, kurie su paveldėta vyskupyste yra gavę tiesos malonę. (Apr., nr. 11; I, psl. 108).

19. *Kaip suprasti įkvėpimą, duotą Švento Rašto autoriams?* Dievas yra Švento Raš-

to knygų autorius ta prasme, kad joms parašyti jis pasirinko žmones, kurie naudojami savo sugebėjimais ir galiomis, būdami Dievo įrankiais. Taigi Dievui veikiant juose ir su jais, kaip tikri autoriai jie užrašė visa ir tik tai, ko Dievas norėjo. (Apr., nr. 11; I, psl. no).

20. *Kas Šventą Raštą aiškina?* Dievo žodžiai Šventame Rašte, išreikšti žmonių lūpomis, pasidarė panašūs į žmonių kalbą, kaip kitados ir amžinojo Tėvo Sūnus, priėmęs trapų žmogaus kūną, tapo panašus į žmones. Taigi Švento Rašto aiškintojai turi žiūrėti, ką šventasis rašytojas tam tikrose aplinkybėse, savo meto bei kultūros sąlygomis, savo krašto kalba norėjo išreikšti ir išreiškė tada vartotomis literatūrinėmis formomis. Norint tinkamai suprasti, ką šventasis autorius norėjo raštu pasakyti, reikia deramai atkreipti dėmesį į to laiko galvojimą, kalbėjimą, pasakojimo būdą ir to amžiaus žmonių tarpusavio bendravimo papročius. Norint teisingai išvelgti šventųjų tekstų prasmę, reikia ne mažesniu stropumu atsižvelgti į Švento Rašto turinį ir vieningumą, neišleidžiant iš akių visos Bažnyčios gyvosios tradicijos ir tikėjimo visumos. Visa apie Švento Rašto aiškinimą galutinai apsprendžia Bažnyčia, kuri dievišku paskyrimu eina Dievo žodžio saugotojos ir aiškintojos pareigas.

Jei kas manytų, kad Šventą Raštą gali suprasti ir aiškinti, kaip išmano, kiekvienas tam nepasiruošęs žmogus arba aiškintų atskiras vietas, nepaisydamas ryšio su Švento Rašto visuma, jis ir pats klystų, ir kitus klaidintų. (Apr., nr. 12-13; -I, psl. - 111-112).

21. *Kaip mes turime žiūrėti į Šventąjį Raštą?* Šventąjį Raštą drauge su šventąja Tradicija Bažnyčia visuomet laikė ir tebelaiiko svarbiausia tikėjimo norma. Visas Bažnyčios mokymas, kaip ir pats krikščioniškasis tikėjimas, turi būti Šv. Rašto gaivinamas ir vedamas, -(Apr., nr. 21; I, psl. 117).

Tad tebūna skaitomos ir studijuojamos šventosios knygos, "kad Dievo žodis sklistų ir būtų šlovinamas" (2 Tęs 3,1) ir kad Bažnyčiai patikėtas apreiškimo lobis vis labiau ir labiau pripildytų žmonių širdis. (Apr., nr. 26; I, psl. 120).

22. *Kuri Šv. Rašto dalis mums yra svarbiausia?* Iš visų Šv. Rašto knygų, įskaitant ir Naująjį Testamentą, Evangelijoms priklauso ypatinga vieta, nes jos yra pirmieji šaltiniai išikūnijusio Žodžio, mūsų Išganytojo, gyvenimui ir mokslui pažinti.

Keturias Evangelijas Bažnyčia visada ir visur laikė ir tebelaiiko apaštalu kilmės dokumentu. Tai, ką Kristaus įsakyti apaštalai skelbė, paskui jie patys ir kiti jų meto apaštališkos dvasios vyrai, Šventosios Dvasios įkvėpti, mums perdavė raštu kaip tikėjimo pamatą — ketveriopą Mato, Morkaus, Luko ir Jono Evangeliją. (Apr., nr. 18; I, psl. 115).

23. *Kodėl Bažnyčia stengiasi skelbti apreiškimą visiems žmonėms?* Apreiškimas yra duotas visiems žmonėms. "Kaipgi žmonės šauksis to, kurio neįtikėjo? Kaipgi jie įtikės tą, apie kurį negirdėjo? Kaip išgirs be skelbėjo? O kas gi skelbs nesiųstas?" (Rom 10, 14-15).

Tad Bažnyčia skelbia išganyto žinią netikintiesiems, kad visi žmonės pripažintų vienintelį tikrąjį Dievą bei tą, kurį pasiuntė — Jėzų Kristų ir grįžtusi nuo savo kelių, darydami atgailą. (Šv. Liturg., nr. 9; I, psl. 127-128).

24. *Kaip Bažnyčia vykdo pareigą skelbti apreiškimą visiems žmonėms?* Visi Bažnyčios nariai, o ypač kunigai, yra įpareigoti dalintis su visais Evangelijos tiesa (plg. Gal 2,5), kuria Viešpats juos yra apdovanojęs. Tai daroma krikščioniškai elgiantis pagonių ir netikinčiųjų tarpe, atvirai skelbiant netikintiesiems Kristaus paslaptį, aiškinant katekizmą ar mokant Bažnyčios mokslo, stengiantis gyvenimo klausimus nagrinėti Kristaus mokslo šviesoje. Šią savo pareigą Bažnyčia vykdo ypatingu būdu misijų veikla. (Misijinė Bažn. veikla, nr. 10; II, psl. 226).

25. *Ar turi ką nors bendra misijų — išganyto skelbimo veikla ir žmonių kultūra?* Bažnyčia, skirta visų amžių bei kraštų žmonėms, nėra išimtinai ir neatskiriamai susieta su jokia rase ar tauta, su jokia ypatingu gyvenimo būdu, jokiais senais ar naujais papročiais. Ji gali užmegzti ryšius su skirtingo-

mis kultūros formomis ir tuo praturtinti save pačią bei įvairias kultūras.

Kristaus naujiena be paliovos atnaujina puolusio žmogaus gyvenimą ir kultūrą, kovoja su klaidomis bei blogybėmis, kurios kyla iš nesiliaujančios žmogų suvedžioti nuodėmės, ir ją šalina. Ji nuolatos skaidrina ir kelia tautos dorą, savo atgamtiniais turtais ji tarsi iš vidaus vaisina, stiprina ir atbaigia bei atnaujina Kristuje (Ef 1,10) gražiausius kiekvienos tautos ir epochos savumus. Taip Bažnyčia, vykdydama savo uždavinį, tuo pačiu yra akstinas ir pagalba žmogui bei visuomenei kultūrėti, o savo visokeriopa, net liturgine, veikla ugdo žmogaus vidinę laisvę. (Bažn. pas., nr. 58; I, psl. 235).

6. TIKĖJIMAS

26. *Ar žmogus privalo priimti Dievo žodį? Apreiškiančiam Dievui privalomas "tikėjimo klusnumas"* (Rom 16,26; 2 Kor 10,5), kuriuo žmogus laisvai atiduoda visą save, visiškai protu ir valia nusilenkdamas atsiskleidžiančiam Dievui ir noromis pritar-damas jo apreiškiamai tiesai. Šiam tikėjimui reikia paruošiančios ir padedančios Dievo malonės bei Šventosios Dvasios vidinės pagalbos. Toji dvasia paveikia širdį ir palenkia ją į Dievą, atveria dvasios akis ir padaro, kad kiekvienas gėrįsi, pritar-damas tiesai ir ją tikėdamas. Kad apreiškimas būtų vis geriau suprantamas, ta pati Šventoji Dvasia nuolat tobulina tikėjimą savo dovanomis. (Diev. Apr., nr. 5; I, psl. 105).

27. *Kaip galima pagilinti tikėjimą?* Kai žmogus pats stengiasi geriau pažinti, suprasti tikėjimo turinį ir juo gyventi, tai Šventoji Dvasia savo veikimu padeda žmogui tikėjimą ir suprasti, ir vertinti. (Diev. Apr., nr. 5; I, psl. 105).

28. *Ar galima tikėjimą įsakyti, ar jis turi būti laisvai priimtas?* Vienas pagrindinių katalikybės dėsnių sako, kad žmogus turi atsiliepti Dievui laisvu tikėjimu. Todėl niekas negali būti verčiamas priimti tikėjimą prieš savo norą. Tikėjimo aktas pačia savo prigimtimi yra laisvas veiksmas, nes žmogus, išganytojo Kristaus atpirktas ir pašauktas

būti įsūnytu (Ef 1,5), tik tada gali bendrauti su apsiareiškiančiu Dievu, kai Tėvo traukiamas (Jn 6,44) jam nusilenkia protingu ir laisvu tikėjimu. (Tik. laisvė, nr. 10; II, psl.

297)

29. *Ar galima tikėjimą drausti ir trukdyti?* Bendroji gerovė ypač tarpsta, galint naudotis žmogaus asmens teisėmis ir atlikti pareigas. Todėl rūpintis tikėjimo laisvės teise privalo ir atskiri asmens, ir visuomeninės grupės, ir pasaulinė valdžia, ir Bažnyčia, ir kitos religinės bendruomenės. Saugoti ir ugdyti neliečiamas žmogaus teises yra esminė kiekvienos pasaulinės vyresnybės pareiga. Todėl civilinė valdžia privalo teisingais įstatymais ir kitomis sėkmingomis priemonėmis saugoti piliečių tikėjimo laisvę ir sudaryti tinkamas sąlygas religiniam gyvenimui plėtotis, kad piliečiai iš tikrųjų galėtų naudotis tikėjimo laisve ir atlikti pareigas, o pati žmonija džiaugtųsi teisingumo ir taikos gėrybėmis, sekančiomis iš žmogaus ištikimybės Dievui ir jo šventai valiai. Prieštaraujama Dievo valiai ir šventoms asmens bei tautų šeimos teisėms, kai kokiu nors būdu naudojama jėga tikėjimui griauti arba jį trukdyti visoje žmonijoje, kurioje nors šalyje ar kurioje nors gyventojų grupėje. (Tik. laisvė, nr. 6; II, psl. 294-295).

30. *Kokią įtaką turi tikėjimas žmonių gyvenimui?* Tikinčio žmogaus gyvenime pildosi Kristaus žodžiai: "Kas pasilieka manyje ir aš jame, tas neša daug vaisių, nes be manęs jūs nieko negalite padaryti" (Jn 15, 5). Vien tikėjimo šviesa ir įsimąstymas į dieviškąjį žodį įgalina žmogų visuomet ir visur žiūrėti į Dievą, kuriame "mes gyvename, judame ir esame" (Apr 17,28), visuose įvykiuose ieškoti jo valios, matyti Kristų visuose žmonėse, ar jie būtų artimi, ar svetimi, teisingai spręsti apie laikinųjų dalykų prasmę ir vertę, žiūrėti tik jų pačių ar siejant juos su žmogaus tikslu. (Pasaul. apaštalav., nr. 4; II, psl. 136-137).

31. *Ko tikėjimas iš mūsų reikalauja santykiuose su Dievu ir su žmonėmis?* Visi krikščionys teišpažįsta prieš visus žmones tik vieną triasmenį Dievą ir įsikūnijusį Dievo Sūnų. Gerbdami vieni kitus, bendromis

pastangomis teliudija savo viltį, kuri niekad neapvilia. (Ekum. nr. 12; II, psl. 36).

32. *Kurie yra tikri Dievo žodžio vykdytojai?* Dievo ir artimo meilė yra tikro Kristaus mokinio žymė. Niekas nemyli labiau už tą, kuris aukoja savo gyvybę už savo brolius (1 Jn 3,16). O kasdieniniame gyvenime savo meilę Dievui išreiškiame pamaldumu, ypač priimdami Eucharistiją, stengdamiesi vykdyti Dievo įsakymus ir patarimus. Meilę artimui išreiškiame pagarba ir pastangomis daryti jam gera. (Bažn., nr. 42; I, psl. 74).

33. *Kaip suprasti atsivertimą arba išganyimo priėmimą?* Kai žmogus įtiki Dievą ir atveria savo širdį jo žodžiui bei malonės veikimui, sakome, kad jis atsivertė. Tačiau tai yra tik pradžia, kurios pakanka, kad žmogus, atsiskęs nuodėmės, yra įjungiamas į Dievo meilės paslaptį ir šaukiamas su juo bendrauti. Naujai atsivertęs žmogus tik pradeda dvasinę kelionę, pereina iš iki tol buvusiojo į naują žmogų, atbaigtą Kristuje (plg. Kol 3,5-10). (Bažn. mis. veikla, nr. 13; II, psl. 230).

7. APREIŠKIMAS IR IŠGANYMAS

34. *Ką Šventas Raštas sako apie žmogaus kilmę?* Šv. Raštas moko, kad žmogus yra sukurtas kaip Dievo paveikslas, įstengiąs pažinti ir mylėti savo Kūrėją, jo paskirtas būti visų žemės kūrinių valdovu, jais naudotis Dievo garbei ir savo išganymui. (Bažn. dab. pas., nr. 12; I, psl. 180).

35. *Žmogaus laikysena pasaulyje.* Žmogus neklysta, laikydamas save aukštesniu už kūno reikalavimus, galvodamas esąs daugiau, negu vien gamtos dalelė ar beženkli žmonių bendruomenės narvelis. Savo vidaus pasauliu jis iškyla virš visų daiktų. Tačiau, būdamas nuodėmės pažeistas, jis jaučia kūno maištavimą. Ta pati žmogaus vertybė reikalauja kūnu garbinti Dievą (1 Kor 6, 13) ir neleisti jam tenkinti blogų savo širdies polinkių. (Bažn. dab. pas., nr. 14; I, psl. 181).

36. *Kaip Dievas vykdo žmogaus išganyimą?* Pirmiesiems žmonėms nusidėjus, Dievas jų neapleido, bet nuolatos teikė išganyimo viltį, pažadėdamas Kristų Atpirkėją.

Kristus, vykdydamas Tėvo valią, pradėjo žemėje dangaus karalystę, apreiškė mums jos paslaptį ir savo klusnumu žmoniją atpirko. Bažnyčia, kuri jau dabar yra slėpinin-gai pasaulyje esanti Kristaus karalystė, Dievo galia auga. Kada tik atnašaujama ant altoriaus kryžiaus auka, "kuria mūsų velykinis avinėlis — Kristus yra paaukotas" (1 Kor 5,7), yra tęsiamas mūsų atpirkimo darbas. (Bažn., nr. 3; I, psl. 16). Šį Kristaus įvykdytą atpirkimą perteikia visiems žmonėms jo įsteigtoji Bažnyčia misijų darbu.

37. *Mirtis.* Kūno mirtis yra žmogaus nuodėmės pasekmė. Savo mirtimi Kristus žmogų atpirko iš nuodėmės. Savo prisikėlimu jis parodė, kad nugalėjo mirtį ir nuodėmės pasekmę — mirtį, kad, laikui atėjus, jis prikels iš mirusiųjų ir žmones. (Bažn. dab. pas., nr. 18; I, psl. 184).

38. *Ar visi žmonės yra reikalingi išgany-mo?* Visi žmonės yra paliesti pirmųjų žmonių nuodėmės, "visi nusidėjo ir stokoja Dievo garbės" (Rom 3,23). Niekas vien savo jėgomis neišsilaisvina iš nuodėmės ir nepakyla virš savęs; niekas visiškai neišsilaisvina iš savo silpnybės, vienišumo ir vergystės. Visiems reikia Kristaus-pavyzdžio, išvaduotojo, gelbėtojo, gaivintojo. (Bažn. mis. veikla, nr. 8; II, psl. 225).

39. *Ar dabar Kristus yra su mumis?* Dievas Švenč. Trejybėje vienas įvairiais būdais yra su žmonėmis, o Kristus — Atpirkėjas yra su jais ypatingu būdu. Kad Bažnyčia galėtų atlikti jai Kristaus skirtą misiją, Kristus visuomet yra su ja, ypač liturginiuose veiksmuose. Jis yra Mišių aukoje, nes "dabar kunigų rankomis aukoja tas pats, kuris save paaukojo ant kryžiaus" (Trid. ses. 22). Jis yra savo galia sakramentuose: kam nors krikštijant, krikštija pats Kristus. Jis yra savo žodyje, nes jis pats kalba, kai Bažnyčioje yra skaitomas Šv. Raštas. Jis yra drauge, kai Bažnyčia meldžiasi ir gieda, nes pats pažadėjo: "Kur du ar trys susirinkę mano vardu, ten aš esu jų tarpe" (Mt 18,20).

40. *Ar dabar yra su Bažnyčia Šventoji Dvasia?* Viešpats Jėzus prieš savo mirtį taip sutvarkė apaštališkąją tarnybą ir pažadėjo atsiųsti Šventąją Dvasią, kad visur ir visada

apaštalai drauge su Šventąja Dvasia vykdytų išganymo darbą (plg. Jn 14-17 skyr.). Kristus atsiuntė iš Tėvo Šventąją Dvasią, kad jo atliktą išganymo darbą ji tęstų, veikdama žmonių širdyse, ir vestų Bažnyčią plitimo keliu. Sekminių dieną ji nužengė į mokinius, kad liktų su jais per amžius (plg. Jn 14,16). (Bažn. mis. veikla, nr. 4; psl. 216-217).

8. BAŽNYČIA

41. *Ką vadiname Bažnyčia?* Bažnyčia vadiname Kristaus tikinčiųjų bendruomenę, sujungtą Tėvo, Sūnaus ir Šventosios Dvasios vienybe, kurios galva yra pats Kristus, o tikintieji yra jo mistinio kūno nariai. (Bažn., nr. 4; I, psl. 17).

42. *Santykis tarp tikrosios religijos ir Bažnyčios.* Pats Dievas yra nurodęs žmonėms kelią, kaip, jam tarnaudami, jie gali pasiekti išganymą ir amžinąją laimę. Tikime, kad šis vienintelis tikras kelias yra tikėjimas, kurio laikosi katalikiškoji ir apaštališkoji Bažnyčia ir kurį skelbti visiems žmonėms ją įpareigoja Viešpats Jėzus, sakydamas apaštalams: "Eikite tad ir mokykite visas tautas, krikštydami jas vardan Tėvo, ir Sūnaus, ir Šventosios Dvasios ir mokydami jas laikyti visa, ką tik esu jums sakęs" (Mt 28,19-20). Visi žmonės privalo ieškoti tiesos, ypač tiesos apie Dievą ir jo Bažnyčią, ir pažinę, ją priimti ir jos laikytis. (Tik. laisvė, nr. 1; I, psl. 289).

43. *Bažnyčios kilmė.* Šventosios Bažnyčios paslaptį parodo jos įsteigimas. Viešpats Jėzus pradėjo savo Bažnyčią, skelbdamas džiugią naujieną, jog atėjusi nuo amžių pažadėtoji Dievo karalystė (Mk 1,15; Mt 4, 17). Miręs ir prisikėlęs, užžengęs į dangų, Jėzus atsiuntė Tėvo pažadėtąją Dvasią. Tuo būdu Bažnyčia, aprūpinta savo Steigėjo dovanomis ir ištikimais laikydamasi jo įsakymo mylėti, nusižeminti ir išsižadėti savęs, yra siunčiama skelbti ir visose tautose kurti Kristaus ir Dievo karalystę. (Bažn., nr. 5; I, psl. 18).

44. *Kokia prasme Bažnyčią vadiname mistiniu Kristaus kūnu?* Dievo Sūnus, primdamas žmogaus prigimtį ir savo mirtimi

bei prisikėlimu nugalėdamas mirtį, žmogų atpirko ir pakeitė į naują kūrinį (Gal 6,15; 2 Kor 5,17). Perteikdamas savo Dvasią iš visų tautų pašauktiems broliams, padarė juos savo mistiniu kūnu.

Tame kūne plaukia į tikinčiuosius Kristaus gyvybė, nes sakramentais paslaptingu, bet tikru būdu jie yra sujungti su kentėjusiu ir garbingu Atpirkėju. (Bažn., nr. 7; I, psl.

21).

45. *Bažnyčia, kaip mistinis Kristaus kūnas ir bendruomenė, yra tas pat.* Kristus, vienintelis tarpininkas, savo šventąją Bažnyčią — tikėjimo, vilties ir meilės bendruomenę — šioje žemėje įsteigė kaip regimą organizmą ir be perstojo ją palaiko, per ją visiems skleidžia tiesą ir malonę. Ši hierarchiškai sutvarkyta bendruomenė ir mistinis Kristaus kūnas, regimas sambūris ir dvasinė bendruomenė, žemiškoji dangaus gėrybėmis praturtinta Bažnyčia, nelaikytina dviem skirtingais dalykais, bet viena sudėtinga tikrove, kurioje yra draugėn suaugę žmogiškasis ir dieviškasis elementas. (Bažn., nr. 8; I, psl. 23).

46. *Ką Bažnyčioje vadiname šventųjų bendravimu?* Kol žemėje gyvena žmonės, vieni Bažnyčios nariai gyvena žemėje, kiti mirę dar yra atsisteisimo ir apsilvalymo būklėje, kiti jau yra amžinoje laimėje. Tačiau visi Dievo ir artimo meilėje yra viena. Visi, kurie yra Kristaus, yra viena Kristuje.

47. *Ar Bažnyčia yra būtina žmonių išganymui?* II Vatikano susirinkimas, remdamasis Šv. Raštu ir tradicija, moko, kad ši keliaujanti Bažnyčia yra būtina išganymui. Vienas Kristus tėra tarpininkas ir išganymo kelias; Kristus, esąs tarp mūsų savo kūne — Bažnyčioje. Pabrėžtinai išskeldamas tikėjimo ir krikšto reikalingumą (Mk 16,16; Jn 3,5), susirinkimas patvirtino, kad reikalinga Bažnyčia, į kurią žmonės krikštu įeina, lyg per duris. Todėl negali būti išganyti tie, kurie žino, kad Katalikų Bažnyčia yra Dievo per Kristų įsteigta ir išganymui reikalinga, bet atsisako į ją įeiti arba joje pasilikti. (Bažn., nr. 14; I, psl. 33).

48. *Ar Bažnyčia yra tik viena?* Kristaus Bažnyčia yra vienintelė, kurią tikėjimo išpa-

žinime sakome esant vieną, šventą, katalikišką ir apaštališką. Ją mūsų Atpirkėjas, prisikėlęs iš numirusiųjų, perdavė Petruui ganyti (Jn 21,17), jam ir kitiems apaštalams pavedė, kad ją skleistų ir valdytų (Mt 18,18); ją skyrė visiems amžiams būti "tiesos šulu ir atrama" (1-Tim 3,15). Toji Bažnyčia, šiame pasaulyje įsteigta ir sutvarkyta kaip bendruomenė, yra Katalikų Bažnyčia, valdoma Petro įpėdinio ir su juo veikiančių vyskupų. (Bažn., nr. 8; I, psl. 24).

49. *Ar krikščionių suskilimas suderinama su Kristaus valia?* Viešpats Kristus įsteigė tik vieną vienintelę Bažnyčią, bet daugelis krikščionių bendruomenių skelbiasi žmonėms, kad jos esančios tikrasis Jėzaus Kristaus palikimas. Jos visos laiko save Viešpaties mokinėmis, bet yra skirtingai įsitikinusios ir eina skirtingais keliais, tarsi pats Kristus būtų pasidalijęs (1 Kor 1,13). Aišku, kad šis pasidalijimas atvirai prieštarauja Kristaus valiai, yra papiktinimas pasauliui ir kenkia šventam uždaviniui — skelbti Evangeliją visai kūrinijai. (Ekum., nr. 1; II, psl. 23-24).

50. *Ar krikščionys suskilę tik mūsų laikais?* Šioje vienoje ir vienintelėje Dievo Bažnyčioje jau nuo pradžios buvo skilimų (plg. 1 Kor 11,18-19; Gal 1,6-9; 1 Jo 2,18-19). Apaštalai laiko juos smerktiniais ir griežtai peikia (plg. 1 Kor 1,11; 11,22). Vėlesniais šimtmečiais kilo dar didesnių nesutarimų, ir gana nemažos bendruomenės nutraukė vienybės ryšius su Katalikų Bažnyčia, kartais ne be abiejų pusių žmonių kaltės. (Ekum., nr. 3; II, psl. 27).

51. *Kurie krikščionys yra pilnai įsijungę į Bažnyčią?* Į Bažnyčios bendruomenę yra pilnai įsijungę tie asmenys, kurie turi Kristaus Dvasią, priima visą tos bendruomenės santvarką bei visas joje esančias išganymo priemones ir, be to, tikėjimo išpažinimo, sakramentų, bažnytinės vadovybės bei bendrybės ryšiais yra jos regimame organizme susieti su Kristumi, kuris valdo per popiežių ir vyskupus.

Katechumenai, kurie Šventosios Dvasios vedami pareiškia norą būti įjungti į Bažny-

čią, jau tuo pačiu troškimu yra su ja sujungiami. (Bažn., nr. 14; I, psl. 34).

52. *Kokie yra Bažnyčios santykiai su atsiskyrusiais krikščionimis?* Bažnyčią daug kas sieja su tais, kurie, būdami pakrikštyti, vadinasi garbingu krikščionių vardu, bet neišpažįsta pilno tikėjimo arba nesilaiko bendravimo vienybės Petro įpėdinio valdžioje. Dvasia visuose Kristaus mokiniuose žadina troškimą siekti, kad visi Kristaus paliktu būdu taikiai susijungtų į vieną kaimenę, vadovaujamą vieno ganytojo. Kad tai įvyktų, Bažnyčia nesiliauja melstis, viltis ir veikti, ragindama savo narius apsivalyti ir atsinaujinti, kad juose — Bažnyčios nariuose ryškiau spindėtų Kristaus veidas. (Bažn., nr. 15; I, psl. 34-35).

53. *Ką vadiname ekumeniniu sąjūdžiu?* Ekumeniniu sąjūdžiu yra laikomi darbai ir užsimojimai, planuojami ir organizuojami, žiūrint įvairių Bažnyčios reikalų ir laiko aplinkybių, krikščionių vienybei ugdyti (Ekum., nr. 4; II, psl. 29). Kokiais būdais tai gali būti daroma, kalba II Vatikano susirinkimo dekretas apie Ekumenizmą, nr. 4⁻¹².

54. *Kokios pamaldos galimos kartu su atsiskyrusiais krikščionimis?* Yra leistinos bendros maldos kartu su atsiskyrusiais krikščionimis, ypač už susivienijimą. Tačiau bendravimo liturginėse apeigose negalima laikyti be atodairos vartotina priemone krikščionių vienybei siekti. Kaip ir kur konkrečiai elgtis, išmintingai tespręs vietos vyskupas, atsižvelgdamas į visas laiko ir vietos sąlygas bei asmenis, nebent vyskupų konferencija ir Šventasis Sostas kaip nors kitaip patvarkytų. (Ekum., nr. 8; II, psl. 34).

55. *Ar yra kokių skirtumų santykiuose su atsiskyrusiais Rytų krikščionimis?* Atsiskyrusios Rytų krikščionių bendruomenės turi daug ką bendra su Katalikų Bažnyčia: turi kunigystės ir kitus sakramentus. Rytiečiams, kurie gera valia gyvena atsiskyre nuo Katalikų Bažnyčios, galima teikti Susitaikymo, Eucharistijos, Ligonių patepimo sakramentus, jeigu jie patys prašo ir yra tinkamai pasiruošę. Taip pat ir katalikams leidžiama tų pačių sakramentų prašyti iš tų rytų krikš-

PAGUODŽIANČIOS MINTYS

DALIA STANIŠKIENĖ

PĖDSAKAI

Kartą vienas žmogus sapnavo, kad jis vaikšto su Kristumi pajūry. Prieš jo akis, lyg scenoj, prabėgo visas jo gyvenimas. Kiekviename prabėgančiame vaizde jis matė dvi poras pėdsakų smėlyje: jo ir Kristaus.

Kai paskutinis vaizdas praslinko, jis atsiskuko ir pastebėjo, kad daugelyje savo gyvenimo akimirku tegalėjo matyti tik vieną porą pėdsakų. Tai buvo sunkiausiais ir liūdniausiais jo gyvenimo momentais.

Jam buvo keista, ir jis paklausė: "Viešpatie, Tu sakei, jei seksiu Tave, Tu visada būsi su manimi. Kodėl palikai mane tada, kai man Tavęs labiausiai reikėjo?"

Ir Viešpats jam atsakė: "Mano brangus vaike, aš tave myliu ir niekada tavęs nepaliksiu. Tavo gyvenimo bandymuose ir kančiose, kai matai tik po vieną porą pėdsakų, aš tave nešiau ant savo pečių.."

AČIŪ TAU, VIEŠPATIE...

Kasdienybė būtų daug lengvesnė, daug daugiau džiaugsmo gyvenime patirtume, jei išmoktume dėkoti Dievui ne tik už malonumus ir saulėtas dienas, bet ir už sunkumus, už skausmą. Gyvenimas nėra beprasmis, nes visa, visa yra Jo garbei bei mūsų išganymui, jei tik mokam tai matyti ir priimti.

Savo knygoj "How Can I Find You, God?" Marjorie Holmes taip meldžiasi:

čionių dvasininkų, kurių bažnyčiose sakramentai yra teisėtai teikiami, kai verčia reikalas ar tikrai dvasinė nauda ir fiziškai bei morališkai yra neįmanoma prisišaukti ar nuvykti pas katalikų kunigą. Tokio bendravimo su atsiskyrusiais rytų krikščionimis būdai ir drausmė yra paliekami vietos vyskupų priežiūrai ir tvarkymui. Yra jų kompetencija, pasitarus tarp savęs arba išklausus ir atsiskyrusių bažnyčių vadovų nuomones, išleisti tinkamus nuostatus, tvarkančius toki bendravimą. (Rytų Bažn., nr. 27-29; II, psl. 58-59).

"Ačiū Tau, Viešpatie, už kiekvieną kryžių, kurį man kada siuntei; už kiekvieną sielvartą, kurį turėjau pakelti; už kiekvieną tyrą ašarą, kurią nuliejau.

Ačiū už sunkumus — jie man suteikia stiprybės.

Ačiū už skausmus — iš jų mokaus gailingumo.

Ačiū už nusivylimus — per juos išmoksčiau nusizeminti ir vėl pakilti.

Ačiū, kad kurdamas pasaulį Tu nematei reikalo mus apsaugot nuo blogio, kuris, juk žinojai, kad ten viešpataus. Ačiū, kad mūsų neuždarei garde, lyg nesąmoningus gyvulėlius; kad sukūrei mus laisvus ir davei mums teisę daryt sprendimus, net kai žinojai, kad klupsime, ir kentėsime, ir pulsime, kad vėl pakiltume...

Ačiū Tau, Viešpatie, kad leidai mus į šią ašarų pakalnę, bet pažadėjai dangų amžių amžiams..."

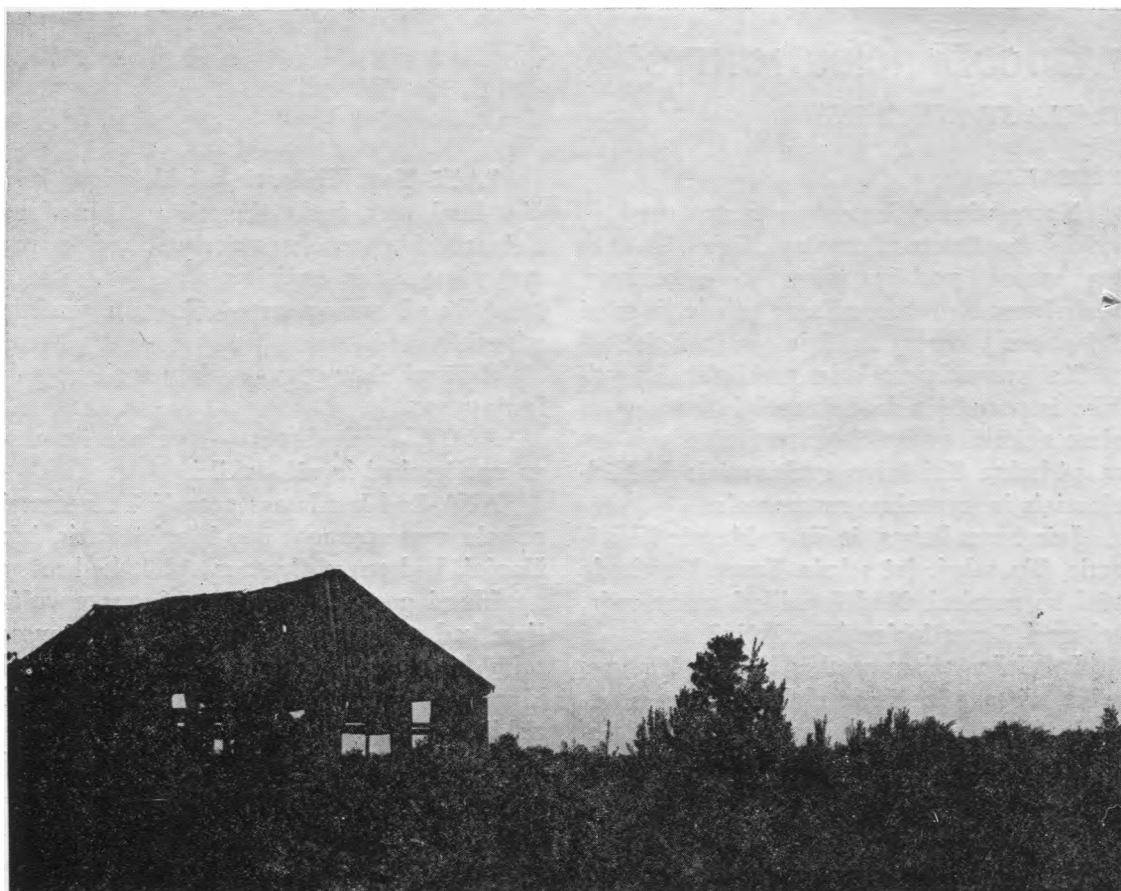
"PALAIMINTI, KURIE TIKI NEMATĖ (JN 20,29)

CHIARA LUBICH

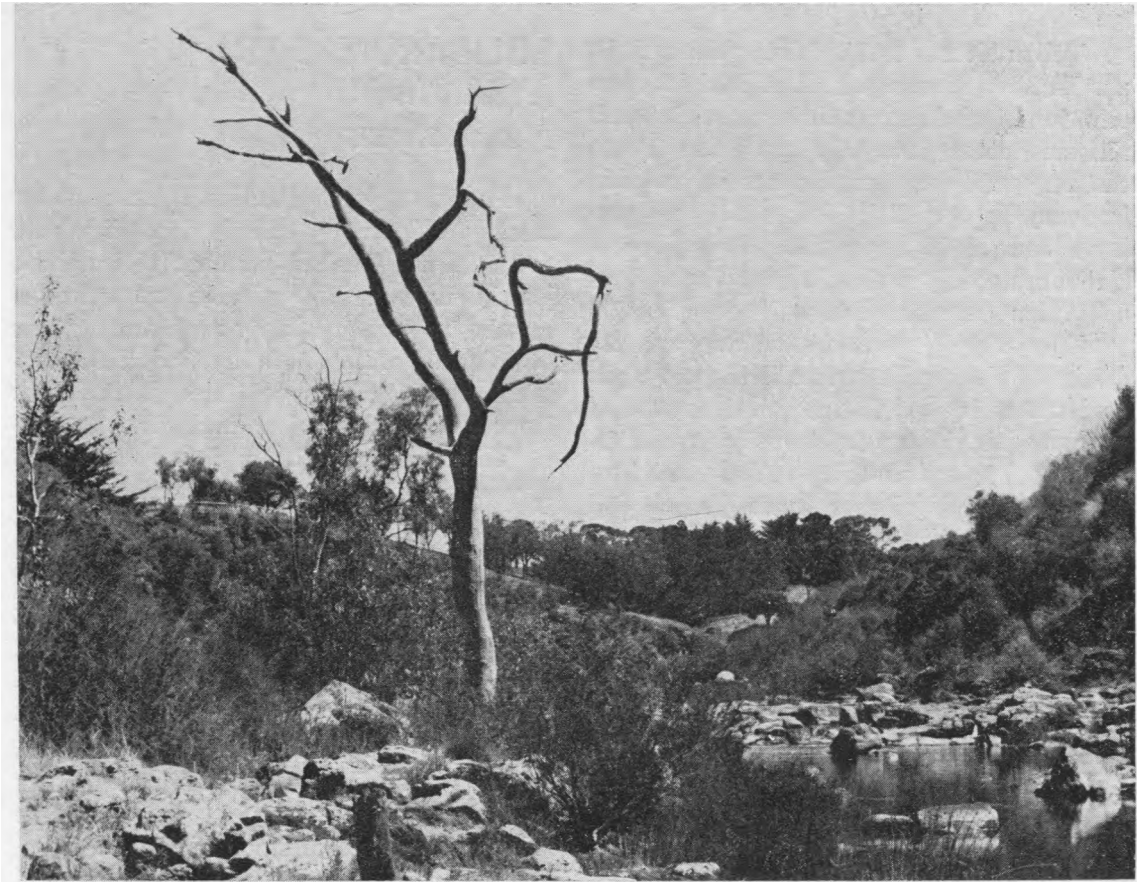
Šiuos žodžius galima rasti šv. Jono Evangelijos pabaigoje. Kaip atsimeni, jie buvo pasakyti apaštalui Tomui, kurio tada nebuvo, kai prisikėlęs Mokytojas pirmą kartą pasirodė apaštalams. Jie Tomui buvo pranešę: "Matėme Viešpatį". Tačiau jam buvo sunku įtikėti, todėl atsakė: "Jeigu aš nepamatysiu jo rankose vinių dūrio... netikėsiu".

Tomas atvaizduoja visus tuos, kurie gavo liudijimą apie Kristaus prisikėlimą ne tiesiogiai iš paties Jėzaus, bet iš jo apaštalų ir jų įpėdinių vyskupų. Trumpai sakant, Tomas atvaizduoja visas po Kristaus laikų ateinančias kartas, kurios turi tikėti nematę.

O vis dėlto mums visiems, kurie tikime Evangelija, Jėzus prižada šį palaiminimą: "Palaiminti, kurie tiki nematę".

Donato Slavicko nuotraukos

Donato Slavicko nuotraukos

Vėliau Tomas turėjo laimę pamatyti Jėzų. Jis buvo Jėzaus pašauktas būti jo apaštalu, jo akivaizdiniu liudininku. Prisikėlusio Kristaus pamatymas taip sustiprino Tomo tikėjimą, kad jau daugiau nereikėjo jokių įrodymų. Ir tada iš jo širdies išėjo tie gražiausi žodžiai, iš kurių aišku, kaip jis puikiai suprato, kas iš tikrųjų yra Jėzus: "Mano Viešpats ir mano Dievas!"

Ko norėtų Jėzus mus pamokyti tais žodžiais: "Palaiminti, kurie tiki nematę"? Jis nori mums ir visų laikų žmonėms įkvėpti tokį pat įsitikinimą, kokį turėjo apaštalai. Jėzus nori mums pasakyti, kad nesame blogesnėje padėtyje už tuos, kurie jį matė. Juk mes turime tikėjimą, kuris yra galima sakyti, naujas būdas "matyti" Jėzų. Su tikėjimu mes galime prie jo prisitarti, jį giliau suprasti ir pajusti savo širdies gelmėse. Su tikėjimu galime jį atrasti tarp dviejų jo vardų susirinkusių brolių, o taip pat ir Bažnyčioje, kuri yra jo tęsinys.

Tas mūsų tikėjimas remiasi liudijimu, amžiais mums perduotu Jėzų mačiusiųjų savo akimis. Ir nors jau daug amžių praslinko, mes nesame nutolę nei nuo Kristaus, nei nuo jo palaiminimų.

Juk Jėzus, grįždamas pas Tėvą ir meldamasis už žemėje paliktus savo mokinius, prisiminė ir mus. "Ne tik už juos aš meldžiu, — sakė jis, — bet ir už tuos, kurie per jų žodį mane įtikės" (Jn 17,20).

"Palaiminti, kurie tiki nematę" — šie Kristaus žodžiai yra mums priminimas atgaivinti savo tikėjimą ir nelaukti kokių nors naujų įrodymų ar ženklų, norint pagyvinti savo dvasinį gyvenimą ir išsklaidyti abejones jo buvimu tiek mūsų gyvenime, tiek istorijoje, nors jis gali mums atrodyti toks tolimas.

Tais žodžiais Jėzus mums nori pasakyti, kad gyvu tikėjimu ir pasitikėjimu atsiduotume į Dievo rankas. Jis nori, kad mes tikėtume jo meile, nors ir būdami sunkiausiose aplinkybėse.

Pagaliau tie Jėzaus žodžiai mums yra lyg paraginimas neužsidaryti savo menkoje žmogiškoje galvosenoje ir nesileisti, kad mus užvaldytų racionalizmas. Tai yra kvie-

SOLIDARUMAS YRA ATSAKYMAS

P. DAUGINTIS

Popiežius Jonas Paulius II savo lankymosi JAV metu kalbėjo amerikiečiams (New York, Yankee Stadium): "Pašėlusio įvairių materialinių gėrybių sunaudojimo sustabdymas nėra pažangos sulėtinimas. Juk tai nėra žmonijos pažanga, kai kiekvienas leidžia viešpatauti savo lyties, savimylės ir jėgos instinktams bei polinkiams".

Tikrai nėra pažanga leisti viešpatauti savo alkio ir troškulio instinktams — tiek daug suvartoti maisto ir gėrimų. Kiek iš to kyla įvairiausių ligų ir sunkumų! Kiek pasakui išleidžiama vaistams, gydytojams, kovai su nutukimu! JAV-se kasmet išleidžiama 6 bilijonai kosmetikai, 52 bilijonai restoranams. Panašus perdėtas įvairių gaminių sunaudojimas vyksta ir kitose srityse. Be abejo, kad ir lietuviai šioje srityje neatsilieka.

Šv. Tėvas tai pavadino pašėlusiu gėrybių sunaudojimu, tarsi palygindamas su vežime pakinkytu arkliu, kuris kartais taip pašėlsta, kad "ima neštis lyg patrakęs per laukus, kad iš vežimo terasi ištaškytus gabalus (plg. puikų A. Tamošaičio, S.J., straipsnį šio žurnalo vasario mėn. numeryje).

Geras dalykas turėti pakankamai turto ir tinkamai pasinaudoti žemės gėrybėmis. Daugelis žmonių gal visai nejaučia, kaip toks perdėtas materialinių gėrybių suvartojimas veda į perdėtą kūniškų pasitenkinimų ir materialinių dalykų vertinimą. Taip palengva materializmas tampa vyraujančia laikysena ir ideologija. Tai nukreipia dėmesį ir jėgas nuo dvasinių dalykų, ir palengva vyksta žmonių *nudvasinimas*.

Per radiją, televiziją, filmus, spaudą biznieriška propaganda ragina ir šaukia visus į vis didesnę ir rafinuotesnę kūno patenkini-

---

timas priimti tai, kas viršija mūsų protą — didžiusias tikėjimo tiesas: Dievo, Kristaus ir prisikėlimo paslaptis, kurių neaprėpia mūsų protas ir kurios neįrodomos moksliskais eksperimentais.

mą į sotų prabangų gyvenimą, į laisvosios meilės praktikavimą, aukštindamas toki gyvenimą ir taip gyvenančius žmones: kino žvaigždes, artistus ir kitus tariamuosius herojus. Taip formuojasi vartotojų visuomenė su savo materialistine kultūra ir civilizacija.

Tokia nuolatinė propaganda, viešojo nuomonė ir toks gyvenimas nukreipia nuo dvasinių dalykų į išorinius, į pasaulį. "Pasaulis" čia imamas bibrine prasme: "akių pageidimas, kūno pageidimas ir gyvenimo puikybė". Užtat plačiu mastu vyksta *supasaulėjimas*, t.y. pasaulinių, žemiškų dalykų didesnis vertinimas už dvasinius ir antgamtinius. Tokių žmonių religija vis blanksta ir silpnėja. Tokiu būdu vis plėtėja vakarų pasaulio žmonių nukrikščionėjimas.

Koks yra mūsų tautiečių nukrikščionėjimo laipsnis? Į tai yra sunku atsakyti, bet galima spėti, kad mūsų jaunoji karta yra labai priartėjusi prie amerikiečių. O kai kurie žinovai mano, kad JAV visuomenė jau vadovaujasi materialistine, ateistine pasaulėžiūra.

Materialistine ideologija besivadovaujanti visuomenė mažai ar visai nekreipia dėmesio į kitus žmones ir į gamtą. Netapus ir neprotingas gamtos naudojimas išnaikina daug žuvų, paukščių, žvėrelių, užteršia upes, ežerus ir net jūrų vandenį, per greitai išnaudojama nafta ir įvairūs mineralai. Visai nesirūpinama, kas bus ateityje su naujomis kartomis, kaip bus su žemesnių klasių aprūpinimu, su atsilikusių kraštų gyvenimo pakėlimu.

Tarptautinio banko direktorius McNamara pareiškė, kad pasaulyje yra 800 milijonų žmonių, kurie gyvena visiškai neturte, kad 1978 m. daugiau kaip 30 milijonų vaikų mirė badu, nesulaukę penkerių metų amžiaus, bet vartotojų visuomenė tuo visiškai nesirūpina. Neturtingiems ir atsilikusiems kraštams padėti JAV skiria vos 0,8% savo pajamų ir stovi dešimtoje vietoje tarp tiems kraštams padedančiųjų valstybių.

O ir ta turtingųjų šalių teikiama pagalba nėra per daug efektyvi. Anie kraštai turi mokėti gana aukštą palūkaną (paprastai 7,5%) ir kasmet sugrąžinti atitinkamą kvo-

tą. Užtat Pietų Amerikos kraštai tegali pasinaudoti tik 25% paskolų. O McNamarai esant direktorium, tarptautinis bankas kasmet gauna 400 milijonų pelno, savo 116 tarnautojų štabui moka vidutiniškai po 50 tūkstančių, o direktoriui 116 tūkstančių dol. metinio atlyginimo. Gerą biznį daro ir didieji privatūs bankai.

JAV-ių katalikų šalpos fondas padeda užjūrių atsilikusioms šalims šimtais milijonų dolerių, tačiau ir jis turi didelį, brangiai apmokamą personalą, taip pat turi vadovautis JAV-ių valdžios vedama politika, nes iš jos gauna tris ketvirtadalius savo lėšų. O ji paprastai tarnauja anų kraštų diduomenei. Pašalpos ir paskolos eina urbanizacijai, didelių fabrikų statybai, susisiekimo tinklo plėtimui. Vis dėlto reikia pastebėti, kad JAV ir kitų šalių pagalba daug gero padaro tiems kraštams, tik, žinoma, ne tiek, kiek galėtų ir kiek jos reiktų.

Be abejo, atsilikusių kraštų skurdi ir baisi padėtis yra ir dėl jų gyventojų menko apsišvietimo, žemos kultūros, apsilaidimo, tingėjimo bei gobšios viešpatuojančios klasės savimylės. Tačiau turbūt kalčiausias čia bus JAV ir kitų vakariečių perdėtas materialinių gėrybių sunaudojimas, įkvėptas savanaudiško materializmo.

Tie atsilikę kraštai už savo iškasamus mineralus, žaliavas ir pagamintus produktus juos išveždami tegauna labai žemas kainas. O kartais aukšti muitai ar darbininkų unijų priešinimasis eksportą padaro praktiškai neįmanomą. Aišku, kad savojo krašto gyventojai yra finansiškai nepajėgūs pirktis tų gaminių.

Beveik tą patį būtų galima pasakyti apie savosios šalies atsilikusių sričių ar jos varguomenės negalėjimą pakilti į tikrai žmonišką gyvenimo lygį.

Lengva suprasti, kad tokia varguomenė ir atsilikusieji kraštai yra didelė, baisi grėsmė. Jau naftos šaltinių kraštai pasipriešino dėl mokamų žemų kainų. Jie susijungė ir dabar išreikalauja labai aukštą kainą. Tai sukėlė industrializuotose vakarų šalyse dar ir dabar tebesitęsiančią ekonominę krizę su visomis skaudžiomis jos pasekmėmis. Tai

gali padaryti ir kiti ūkio produktų bei žaliavų tiekėjai. Be to, jie gali atsisakyti pirkti pramonės gaminius.

Varguomenė ir anų kraštų žmonės lengvai pasiduoda demagogų kurstymui, pvz. Irano teroro ir riaušių kėlėjams. Mums sunku net įsivaizduoti, kas įvyktų, jeigu būtų sukurstyti JAV-ių negrai. Kiek žudynių, teroro veiksmų, riaušių būtų miestuose, koks civilinis karas įsiliepsnotų!

TIK SOLIDARUMAS GALI IŠGELBĖTI

Į tą perdėtą materialinių gėrybių suvartojamą, neatsižvelgiantį į vargstančius ir badaujančius, tegali būti vienas atsakymas — solidarumas. Solidarumas — tai jautrus atsakomumas už kitus, darbais ir gyvenimu pasireiškęs stojimas vienu už kitus pagal žinomą dėsni: visi už vieną, vienas už visus. O prigimties įstatymas sako: daryk kitiems tai, ko pats norėtum, kad kiti tau darytų. Pagaliau Dievo įsakymas: mylėk savo artimą, kaip pats save! Solidarumas — tai kito žmogaus vertinimas: ir lietuvio, ir amerikiečio; ir baltojo, ir negro; ir arti, ir toli esančio, ypač suvargusio žmogaus. Tai veikli meilė ir žinojimas, kad esame vieni nuo kitų visokeriopa priklausomi.

Solidarumą amerikiečiams labai aiškiai nurodė popiežius Jonas Paulius II minėtoje savo kalboje: "Veiklios pastangos kurti demarą ir vis didesnę solidarumą yra pirmoji taikos sąlyga... Visi žmonės turėtų vis prisiminti Evangelijos palyginimą apie turtuolį ir vargšą Lozorijų. Mes negalime būti abejingi, naudodamiesi turtais ir laisve, jei prie mūsų durų stovi XX amžiaus vargšas Lozorius!

Mes turime surasti kuklaus pragyvenimo kelią... ir tai išreikšti mūsų laikų ekonomiais bei politiniais terminais ir žmogaus teisių vykdymu... Visi JAV-ių ir viso pasaulio vargšai yra jūsų broliai ir seserys Kristuje. Jūs niekada neturite būti patenkinti, duodami jiems tik trupinius nuo jūsų puotos stalo. Privalote imti iš savo substancijos, o ne vien duoti iš to, kas atlieka; taip pat elgtis su jais, kaip su svečiais prie jūsų stalo".

Šiais stipriais ir įspūdingais žodžiais šv. Tėvas nurodo konkrečią ir pagrindinę priemonę vykdyti solidarumui — surasti kuklaus pragyvenimo kelią ir jo laikytis. Jis pateikia didelius radikalius reikalavimus, tačiau jie galimi ir būtinai vykdytini. Tai nėra utopiški siekiai.

Jungtinių tautų Maitinimo ir Žemdirbystės komisijos paskutinio metinio pranešimo parengėjai sako: "Prie mūsų kultūros ir technikos pažangos visiems solidariai prisidedant, per ateinančius 25 metus galima iš žmonijos pašalinti badą, alkį ir skurdą. Jeigu ne, tai neturtingieji taps 25 kartus neturtingesni už turtinguosius".

Dar galima pridurti, kad nusivylę jie griebsis smurto ir teroro, mesis į komunizmo glėbį su visomis skaudžiomis pasekmėmis.

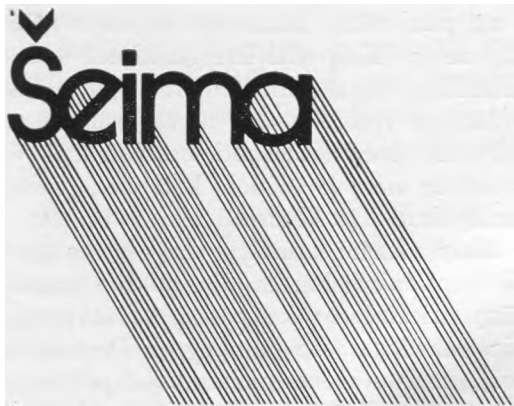
Taigi ir mes, lietuviai, kad būtume solidarus su savo tautiečiais, išsisklaidžiusiais visame pasaulyje, ir išvengtume tų minėtų blogybių, turime sąmoningai laikytis kuklaus gyvenimo būdo, kaip tai darė mūsų tėvai ir seneliai.

Vaikai ir jaunimas, tėvų mokomi ir jų pavyzdžio traukiami, yra linkę būti dosnūs ir didžiadvasiški kitiems. Jie pasitenkina daug paprastesnių gyvenimo būdu, ypač jei patys gali aktyviai reikštis. Kukliai ir neišklaidžiai gyvenant, atlieka laiko, jėgų ir pinigų būti solidariais ir padedančiais kitiems. Pirmiausia mes esame įpareigoti teikti pagalbą savo tautiečiams. Tam tikslui jau turime įvairių institucijų: Lietuvos Dukterų draugiją, Balfą, Tautos fondą. Tos institucijos yra pasiryžusios padėti vargšams, remti lietuviškuosius reikalus, Lietuvos laisvinimo darbus, persekiojamą Lietuvos Katalikų Bažnyčią.

Mums dera įsijungti į lietuvių ar amerikiečių parapijas ir dalyvauti jų veikloje, šelpiant našlaičius, pamestinukus, misijonierius, skubios pagalbos reikalingus kraštus, prisidedant prie vykdomos akcijos prieš abortus, kovojant už katalikišką mokyklą, susiartinimą su kitų rasių ir tautų žmonėmis.

Kas gali, turėtų dalyvauti ir politinėje amerikiečių veikloje, pvz. savo apylinkėje

Šeimos žiedai ir dygliai

Anicetas Tamošaitis, S. J.

Maždaug prieš keturis šimtus metų, kai mūsų Daukša ruošė savo garsiąją "Postilę", Ispanijoje vieną dieną iš La Korunjos uosto išplaukė galingoji Armada — karaliaus Pilypo II karo laivynas. Jame vyko trisdešimt septyni tūkstančiai vyry. Tikslas — sumušti Angliją. Kova, kaip žinome, susiklostė ispanui nenaudai. Tik apie pusė laivų grįžo namo; kitus palaidojo vandenynas. Vienas jų, "Girona", sudužo ant šiaurinės Airijos uolų. Prieš keletą metų belgų naras Stenuye rado

stojant už geresnius politinius kandidatus, rašant laiškus deputatams, senatoriams ir t.t.

Manau, kad mūsų kuklus pragyvenimas ir solidarumas, teikiant pagalbą tiems, kurie jos reikalingi, padėtų mums, lietuviams, vykdyti didžiąją mūsų misiją — parodyti tikrąją komunizmo išgalėjimo priešastį. Juk jis kaip tik ir išgalėjo dėl to solidarumo stokos pasaulyje. Taip pat tai padėtų ir mūsų jaunajai kartai išvengti tos baisios grėsmės, kylančios iš įsijungimo į amerikiečių "consumer society", vartotojų visuomenę. Daug mūsų tautiečių jau pasuko ir daug negrįžtamai nuėjo tuo perdėtu materialinių gėrybių suvartojimo keliu, vedančiu į materializmą, nudvasėjimą ir tautinę bei dvasinę mirtį, nukriukščiavimą. Šio rašinio mintys tebūna įspėjimas apie tą beveik nejučiomis mūsų tarpe išsiplečiantį dvasios vėžį.

šio laivo liekanas. Viena gražiausių rastų brangenybių, kaip pats pasakoja, yra aukso žiedas. Jame iškalta mažytė ranka, aukojanti širdį, ir puikiomis raidėmis aplink visą žiedą įrašyti žodžiai: "No tengo más que darte — Nebeturiu tau ko daugiau beduoti".

Žiedą, be abejo, specialiai pas auksakalį užsakė kuri nors ispanų mergaitė. Greičiausiai ji užmovė savo sužadėtinui ant piršto iškilmingą valandą — šiam išplaukiant su Armada. Abu jau seniai pasiėmė žemė: ji — marių dugnas, ją — kapų duobė. Bet tas nesenai rastas žiedas, padėtas į muziejų, dar daugeliui ateities kartų bylos apie aną mergaitę. Tuo žiedu, su įkalta širdį duodančia ranka ir įrašu, ji savo išrinktajam dovanojo pati save.

Vienas antram ir šiandien dovanoja save šimtai sužieduotinių — gal be tokių žavių dovanų, bet su ne mažesniu nuoširdumu. Abipusės meilės vedami, tikrai iš širdies jaučia vienas antram ištikimybę iki mirties. Jungtvių dieną ją net užantspauduoja prie liudininkų, visų akivaizdoje iškilmingai prisiekdami. Argi tai nėra tartum vešlus daigas? Jį ir gaivina žmogiškojo prisirišimo saulė, ir drėkina dieviškosios malonės rasa. Rodosi, netikėtina, kad iš jo galėtų neišaugti vis giliau įsišaknijantis ir vis gražiau klesintis santuokos rožių kerai. Bet mūsų visų akys, o gal ir sava patirtis rodo, kad vis dėlto neišaugti gali.

Yra porų, kuriose tas daigas, kad ir pūstelėjančių šaltų vėjų papurtomas, bet vis daugiau bręsdamas, dailiai kelia savo viršūnę aukštyn, skleidžia savo šakas platyn — jų pačių laimei, giminių džiaugsmui, vaikų gerovei ir visuomenės sveikatai. Bet regime ir tokių, kur meilė ne tik nesubręsta, bet dargi išsigimsta; iš kvapaus rožyno darosi klampia pelke. Ne vienoje ankstesnės meilės pareiškimai virsta vienas antram į veidą svaidomais kaltinimais. Anksčiau kiekvienas antrosios pusės bruožas taip džiugino, taip traukė artyn ir valandų valandas neišėjo iš galvos — dėl džiaugsmo. Dabar tie bruožai erzina ir stumia tolyn, nors iš galvos taip pat neišeina — bet jau dėl apmaudo. Kur traukė žiedai, dabar žeidžia dygliai; kur

dvelkė gardus kvapas, dabar sklinda aitrus tvaikas.

Ar toji liga, jei įsimeta, pagydoma? Taip. Priemonių turime, ir gana pajėgių. Tik būtina įsidėmėti, kad jos neveikia magiškai, it kokia burtų lazdelė. Tuo tarpu pasiaiškinkime, kodėl taip yra, o vėliau pažvelgsime į keletą tokių gydymo priemonių. Bet jau ir aiškindamiesi priežastį, tas priemonės matysime tartum užuomazgoje.

Privalu atsiminti vieną dalyką: jog grūdai, iš kurių vyro ir žmonos nesklandumai išauga, pradedami sėti jau ilgus metus prieš vedybas. Tai galime pasiryškinti pavyzdžiu iš daugelio gerai žinomų vysk. Valančiaus raštų. "Vaikų knygelėje", šalia kitų, yra du pasakojimai: vienas — "Geroji Onelė", antras — "Pruncė paukštvanagėlis". Pridėtina, kad tai, apie ką vyskupas pasakojo, daugeliu atvejų sėmėsi iš tikrų įvykių ir gyvenusių žmonių.

Onelę žmonės praminė gerąja dėl jos būdo. Visuomet linksma, visuomet visiems lipšni. Niekas negirdėjo jos ištariant kokį atkaklų žodį, niekuomet su niekuo nesibarė. Keletą kartų net nedoro piemens be jokio reikalo skaudžiai užgauta, nei žodžio atsakė, nei pyko, nei skundėsi tėvams. Susirgus šeimynykščiui, šviežiai prikimšdavo čiuzinį, baltai paklodavo patalą, pati virė jam valgyti, nešiojo prie lovos ir meldė, kad valgytų. Dažnas elgeta išeidavo, keldamas į dangų rankas ir meldamas Dievą palaiminimo tiems namams ir gerajai Onelei. Galime būti tikri, kad ir ištekėjusi skleidė savo šeimoje šilumą ir laimę. Taip Valančius savo pasakojimą iš tikrųjų ir baigia: "Nors tebėra jaunintelė, tačiau girdėjau peršant jau kažin kokiam jaunam tėvynaičiui. Gavęs ją, turės ne pačią, o angelą".

Jaunuolis Pruncė — Onelės priešingybė. Jau ganydamas gyvulius, stapino juos badu ir čaižė botagu. Suėjęs su bendraamžiais, nepabuvo dienos nesusimušęs. Ir burną turėjo nepraustą: svaidėsi šimtais kipšų. Žmonės praminė paukštvanagėliu, kad, pamatęs medyje lizdą, kardavosi išimti kiaušinių; jei rasdavo paukštukus, išmušdavo. Paaugęs niekuomet be murmėjimo nepavalgė pietų

ir nė prie vieno ūkininko negalėjo išbūti visų metų. Kaip dalykai susiklostė vedus, Valančiaus pasakojimą žinome. Jau pirmą savaitę po vestuvių savo moterį sumušė. O kad ta nenorėjo pasiduoti, braižėsi it katės. Po keleto metų jau sėdėjo kalėjime, palikęs žmoną skursti su keturiais mažais vaikais.

Kaip visame pasaulyje, taip ir žmoguje, veikia plieninė logika. Ją taikliai nusako mūsų priežodžiai: ką pasėsi, tą ir pjausi; kaip pasiklosi, taip išsimiegosi. Po sutuoktinių, medaus mėnesių, kitką laiko pridengęs jausminės meilės šydas. Paskui, ypač kai apiblésta erotinė trauka, pakeista gyvenimo kasdienybės, išlenda arba angelo sparnai, arba kipšo ragai, destis kas būde sėta prieš tai, jau nuo mažens — dirsėtos šiukšlės ar aukso kviečiai. Pasėtai sėklai derlių nešti būtina: tokie yra Kūrėjo nutiesti šios visatos pamatai. Todėl ir minėta burtų lazdelė čia neveikia. Tačiau dažnas jos laukia, ypač iš kunigo. Galvoja, kad jei tik tas pakalbės su antrąja puse, tuojau šeimos nesklandumai ir ims garuoti lauk. Tai nereiškia, kad kunigas ar gydytojas neturi stengtis padėti. Bet būtina nurodyti, jog bergždžia norėti, kad tai, kas būde metų metais auginta ir tapę tartum antrąja prigimtimi, liktų išdanginta per porą valandų, ypač kad dažnai visa dar giliau įminta ir žiauriai apgadinta vienas antram imtais svaidyti kaltinimais.

Kai kas bus linkęs sakyti, kad jo arba jos būdas geras, tik antrosios pusės blogas. Kartais tai tiesa. Bet ko tada su tuo savo geru būdu įkiritai į kito išrūgas, kaip musė? Gerumas yra labai nepilnas, jei jo nelydi išmintingumas ir apgalvojimas.

Dievas sukūrė žemę būti džiaugsmo rojumi. Bet dėl žmogaus puolimo ji tapo ašarų pakalne. Atpirkėjas puolusiai žmonijai gražino Dievo vaikų garbę, bet negražino rojaus. Tačiau Kristus nepaliko mūsų visiškai be jo. Tas mažytis rojus, kurį mums davė, yra šeima. Gera ir laiminga krikščionių šeima yra žemėje toks rojaus kamputis.

Bet yra ir tokių krikščioniškų šeimų, kur, mūsų priežodžiu, namai — pragarai, kur žmona vyrui ir vyras žmonai yra ne gai-

vinantis balzamas, o žeidžianti rakštis. Čia tokioms ir bus nurodyta priemonių, kaip nesklandumus šalinti arba bent švelninti. Jos veikia, kaip sakyta, ne koku staigiu bur-tų lazdelės mostu, o palaipsniui, organišku augimu.

Tų priemonių yra dvi rūšys: vienos — gamtinės, pagrįstos sveiku protu, antros — antgamtinės, paremtos tikėjimu. Apie pir-mąsias čia kalbos nebus — ne todėl, kad bū-tų menkos ar nenaudingos, bet kad joms nu-rodyti yra kompetentesnių žmonių už kunigą. Tik pridėtina, kad tarp abiejų rū-šių labai glaudus ryšys. Be pirmųjų, kurios vadovaujasi protu, antrosios, antgamtinės, irgi palaimiai neveikia. Senas yra krikščio-nybės dėsnis, jog malonė prigimties ne tik negriauna, bet yra ant jos statoma. Kur pri-gimtinės priemonės nepadedą sveiko pagrindo, ten ir ant jo mūrijamas antgamtinis pa-statas išeina negražiai ir nesveikai susikrai-pęs. Antra vertus, pirmosios be antrųjų yra nepilnos. Žinoma evangelijos dėsnis, jog žmogus gyvena ne vien duona, bet ir kiek-vienu žodžiu, kuris išeina iš Dievo burnos: ne vien savo proto duona, bet ir Dievo ma-lonės gaiva.

Dvi antgamtinės priemonės yra ypatingai geros. Jos daug sėkmingiau veikia, kai naudojamos abiejų pusių — ir vyro, ir žmo-nos, ypač jei dar naudojamos kartu, jungti-nėmis jėgomis. Tačiau, nors mažesniu laips-niu ir lėtesniu tempu, jos veikia ir tada, kai viena pusė suvis nebendradarbiauja.

Viena priemonė yra *Šventasis Raštas*. Jo knyga nebe šimtams, o tūkstančiams žmonių, ypač sunkiomis valandomis, yra atnešusi ir šiandien tebeneša suraminimo, šviesos ir į-kvėpimo. Tai ne be pagrindo. Juk kai tą šventąją knygą atsiskleidžiame, į mus pra-byla Dievas, nes ten jo žodžiai. Iš jų sklinda dieviška jėga. Pridėkime, kad ta knyga ir įstabi: tokia gili, kad ir mokyčiausiam at-skleidžia vis naujos medžiagos mąstyti, ir drauge tokia paprasta, kad ją pajėgia su-prasti net vaikas. Tačiau daugelis Šv. Rašto net neturi savo namuose. Kas skundžiasi šeimos sutrikimu, bet neima į rankas paties

Dievo duoto vaisto, ir tokio galingo, tas vertas ne glostymo, bet botago.

Antroji priemonė yra *malda*. Prieš ta-riant apie ją keletą žodžių daugiau, pravartu suprasti, kodėl šios dvi priemonės parink-tos. Jos taip atitinka mūsų elgesį, kai gyve-nime išskyla, kas sunku. Ką gi mes tokiomis valandomis darome? Einame pas draugą, norėdami jo klausytis ir jam kalbėti. Tomis dviem priemonėmis, kurios čia nurodytos, kaip tik ir vyksta pokalbis tarp žmogaus ir geriausio draugo — Dievo. Gražiai sako šv. Ambraziejus: "Kai meldžiamės, jam kalba-me, kai skaitome dieviškuosius žodžius, jo klausomės".

Apie maldą pasakytina tiek, kad jos ne-turime imti per siaurai. Be lūpų, yra dar minties malda, kada žmogus meldžiasi be žodžių, mąstydamas. Apie 30 mylių į vaka-rus nuo Čikagos yra Cantigny karo muzie-jus. Įsteigtas buvusio "Chicago Tribune" dienraščio redaktoriaus ir leidėjo plk. Roberto McCormick. Muziejaus sode, prie savo vasaros namų, jis su žmona ir palaidotas. Jų abiejų šalia vienas antro sudėtus marmuro antkapius supa įkaltas įrašas iš Jėzaus žo-džių: "Einu jums vietos paruošti; mano Tė-vo namuose daug buveinių". Stovėdamas prie to mauzoliejaus, galvojau, jog nuošir-dus vedęs asmuo, turintis problemų su savo vedybų partneriu, melstūsi mintimi maž-daug taip:

"Ir aš vieną dieną, gal visai netrukus, nueisiu į Tėvo namus. Jo man jungtuvėmis duotas gyvenimo draugas, nors dabar tapęs našta, ir pats gyvena be laimės. Ar nereikės man, žengiant per to Tėvo namų slenkstį, rausti iš gėdos dėl dabartinio savo elgesio su juo: kad gal norėjau visa mesti, nors į mano rankas didele dalimi sudėtas ir jo sie-los išganymas, amžinasis likimas? Ar to Tė-vo namuose, būdamas vyras, galėsiu nesidrovėdamas žvelgti į Kristų, kuris savo meile Bažnyčiai mane mokė, kaip turio rūpintis žmona? Ar, būdama moteris, galėsiu ten žvelgti į akis Marijai, kuri man rodė kelią savo žodžiais: "Štai aš Viešpaties tarnaitė; tebūnie man, kaip tu pasakei?"

Bus vyrų ir žmonių, kurie sakys, jog yra

per daug prislėgti turėti tokių aukštų minčių. Todėl pridėtina dar viena priemonė. Išreikšta tik trimis paprastais žodžiais, bet jie nepaprastai padeda laimėje nepasimesti, nelaimėje nepalūžti. Vienas senas caras gavo dovanų stebėtino grožio žiedą. Jam kilo mintis į tą žiedą įkaldinti kokį nors trumpą, trijų žodžių įrašą, kuris turėtų lygią vertę ir laimingomis, ir skausmingomis dienomis: laimėje išpėtų, nelaimėje guostų. Šalies išminčiai, kuriuos pasišaukė patarimo, pasiūlė tokius tris žodžius: "I eto proidiot — Ir tai praeis". Žodžiai į caro žiedą ir buvo įkalti. Jie — stiprus ramstis, kai sunku šeimoje, nes nukelia akį žvelgti iš amžinybės: visa, kas atsitinka šiame pasaulyje, yra vien laikina. Vyras visai nesidomi šeimos laime, geria, net muša ir juokiasi iš Bažnyčios — juk ir tai praeis. Žmona įsikalusį į galvą savas teorijas, užsispyrusi kaip ožka, vien uja ir ėda — juk ir tai praeis. Širdis apimta sielvarto ir kartėlio — juk ir tai praeis. Kaip tik šie trys žodžiai, skaitome Linkolno biografijoje, padėjo šiam Amerikos prezidentui ne tik sėkmingai pakelti kraštą suskaldžiusio pilietinio karo naštą, bet ir su nepalūžusia dvasia pereiti virtinę kitų bandymų. Jie labai pravartus įsirašyti ir į jungtinių žiedą — ne pas auksakalį, o savo širdyje.

Paskutiniu metu moterys karštai panorą būti lygios su vyrais. Kaip tai atsilieps į šeimos darną ir jos ligų gydymą, sunku pasakyti. Tik gal neteisinga manyti, kad iki šiol čia vyras visuomet buvo tai, kuo šv. Paulius jį ragina būti (ir kas labai rėžia moterų ausį) — žmonos galva. Iš tikrųjų gyvenimas rodo, kad, jei vyras yra žmonos galva, tai žmona yra kaklas, kuris tą galvą sukioja. Ilustracijai geras toks pasakojimas.

Vienas jaunas vyras erzinosi, kad žmona vis nenusileidžia. Nuėjo ieškoti teisybės pas savo tėvą į jo ūkį. "Tėve, — tarė, — kam šeimoje priklauso paskutinis žodis: vyrui ar žmonai?" "Hm", pasikrapštė galvą tėvas. "Zinai ką, sūnau?" tarė. "Štai imk mano du arklius ir kinkykis į vežimą. Paskui įsidėk tuziną savo vištų ir važiuok per žmones. Kame rasi, kad šeimoje paskutinį žodį taria

žmona, ten duok vištą, o kame vyras — arklių. Kai nebeturėsi arba vištų, arba arklių, grįžk namo. Tada tau bus visiškai aiškus atsakymas į savo klausimą". Sūnus taip ir padarė. Važiuoja, tik baiminasi: o kaip grįšiu namo su vežimu, jei atiduosiu abu arklius? Tik, kur nuvažiuoja, mato, jog turi duoti vištą. Jau tik viena ir beliko. Sustojus prie kitų namų, išėjo vyras ir žmona pažiūrėti, kas atvažiavo. Klausia sūnus jų, kas šeimoje visada tariąs paskutinį žodį. Vyras atsakė: "Aš!" Žmona pritaria: "Taip, jis". Ūkininkaitis nudžiugo: pagaliau štai namai, kuriuose paskutinis žodis priklauso vyrui! Paaiškino savo kelionės tikslą: kur šeimoje dalykai nusprendžiami žmonos, duodas vištą, o kur vyro — ten arklių. Ir klausia, katro arklio norįs. "Imsiu šitą, bėrį", atsakė vyras. Sūnus jau buvo jį beiškinkęs, tik mato, kad žmona kažką pakuždėjo vyrui į ausį. Tas priėjęs sako: "Žinote ką? Apsigalvoju: geriau imsiu ne bėrį, o sarti". "Ne, — atsakė sūnus, — arklio negausi. Gausite vištą". Ir parvažiavo namo su aiškiu atsakymu į savo klausimą.

- Lenkijoje aktorė Halina Mikolajska vyko į Wroclavą deklamuoti popiežiaus Jono Pauliaus II poezijos. Vos ji atvyko, policija ją atsigabeno į savo būstinę, pasakė, kad jai nebus galima deklamuoti nei popiežiaus, nei kitos poezijos. Išodino į traukinį ir gražino į Varšuvą. Aktorė Mikolajska yra žinoma stambios disidentų grupės narė.

- Jonas Matulionis, buvęs Ūkio banko vyr. direktorius, buvęs Laikinosios vyriausybės finansų ministeris, Kanados Lietuvių Bendruomenės pirmininkas, 1955-1957 m. Vliko pirmininkas, žymus katalikų veikėjas, mirė 1980 m. sausio 24 d. Kanadoje, sulaukęs 81 m. amžiaus.

- Vatikanas skelbia misijų surinktas žinias, kad 1979 Vaiko metais pasaulyje nuo išbadėjimo ir nuo su tuo surištomis ligomis mirė apie 15 milijonų vaikų, kas sudaro kas minutę po 30.

- Arabų lygos gen. sekretorius Chadli Klibi ir tos lygos įstaigos Romoje direktorius M. Sabra aplankė popiežių Joną Paulių II. Tarėsi Artimųjų Rytų ir arabų klausimais.

- Lenkijoje 1979 m. išventinta į kunigus 589, daugiau negu ankstyvesniais metais.

Pavojingas miegas

Juozas Vaišnys, S. J.

Didelės uolos paunksnėje snaudė susigūžęs išdidus erelis. Ko jam nesnausti, ko jam bijoti, argi jis ne kalnų karalius? Argi jam bijoti pavojų, turint tokius galingus sparnus? Jis gali kaip strėlė staiga šauti į padanges ir pranykti dangaus mėlynėje, virš snieguotų kalnų viršūnių. Bet jam besnaudžiant, tikrai pasivaideno pavojus. Ar tai buvo tik sapnas, ar tikrovė, ką gali žinoti? Lyg kas būtų palietęs sparną, lyg koks šaltas daiktas atsirado tarp jo plunksnų. Šoko erelis iš miego, išskėtė ilgus sparnus ir matė, kaip tolsta žemė, kaip kalnų viršūnių sniegas blizga apačioje. Tik staiga aptemo akys, susiglaudė bejėgiai sparnai, ir erelis krito žemėn, į prarają, lyg pajudintas akmuo nuo kalnų viršūnės. Kas gi čia atsitiko, kas galėjo pakirsti šio kalnų milžino jėgas? Jis buvo apnuodintas. Apnuodintas gyvatės, ilindusios po sparnu, kai uolos paunksnėje nerūpestingai miegojo. Neišties jis daugiau savo sparnų, nepasieks baltų blizgančių kalnų viršūnių, nė dangaus mėlyne nesidžiaugs — jis guli tamsioje prarajoje, šaltas, bejausmis. Puikybė, per didelis savimi pasitikėjimas ir nerūpestingumas jį pražudė.

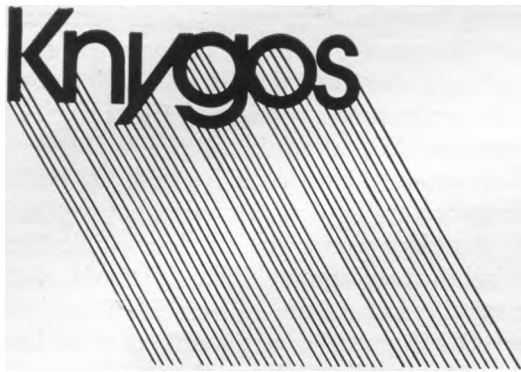
Daug yra tokių erelių, į vyrus besimušančių jaunuolių, kuriems, atrodo, niekas nebaisu. Jie įsivaizduoja viską žiną, viską suprantą. Jie jaučiasi tikri pasaulio valdovai. Jų negąsdina didžiausi pavojai, jie nemato audrų, ners ir didžiausiame jų sukuryje. Kai reikia budėti, jie snaudžia. Jei kas juos perspėja, sudraudžia — tie yra jaunimo priešai, atsilikę nuo gyvenimo, nesu-

prantą, kas yra džiaugsmas, laimė, malonumai. Jie patys gyvenimo malonumais nesinaudoja ir dar pavydi kitiems! Argi jaunystė ne malonumams skirta? Tad reikia išgerti juos iki paskutinio lašelio.

Ir eina tie jaunuoliai be jokių rūpesčių per gyvenimą, kad tik daugiau patirtų, kad tik daugiau pamatytų, sukdami kiekvienu pasitaikiusiu taku ar keleliu. Nesvarbu, kur tie takai ir keliai veda — juos ištirti juk įdomu! O kai patenka tarp tokių pavojų, kur visas jėgas reikėtų įtempti, norint praeiti saugiai; kai sutemsta, ir akis išplėtęs turėtų žiūrėti, kad nepaklystum tankiame miške — tie jaunuoliai užsnūsta ir pasiduoda nerūpestingiems sapnams. Staiga pabunda, nusipurto, kai pasivaidena baurios baidyklės. Norėtų bėgti, norėtų kilti, bet jau supančiotos kojos, jau pakirsti galingi jaunystės sparnai...

* * *

Prieš keletą metų mirė, aštuoniasdešimt penkerių metų sulaukęs, žymus šveicarų kalnų vadovas Moritz Inberdinen. Paminėsime vieną įdomų įvykį iš jo gyvenimo. Kartą į Gervino viršūnę jis vedė anglų turistą. Lipant žemyn, kilo didelė audra ir tiršta sniego pūga. Keletą valandų juodu ėjo, kovodami su vėju ir sniegu. Anglo jėgos visiškai išseko. Tokiais atvejais žmogų pradeda imti miegas. Jam atrodo, kad baltas sniegas yra minkščiausias patalas, kurs atgaivins jo jėgas. Žmogus ramiai atsigula į sniegą ir paprastai užmiega amžinu miegu, sušalęs ir užpustytas. Todėl ir anglas krito į sniegą, sakydamas negalįs toliau be poilsio eiti. Kalnų vadovas liepė jam keltis, nes bus tuoj sniego užpustytas ir palaidotas. Anglas nenorėjo nė klausyti. "Gelbėkis tu pats, — sakė kalnų vadovui, — o už savo gyvybę aš pats esu atsakingas, argi tau svarbu, jeigu aš mirsiu?" Bet Moritz Inberdinen nebuvo toks, kurs savo klientą paliktų pavojuje. Visokiais būdais stengėsi jį įtikinti, kad reikia keltis ir eiti. Kai žodžiai negelbėjo, pradėjo jis anglą spardyti ir duoti jam antausių. Tas įsižeidęs pašoko, ir juodu pradėjo boksuotis. Tokiu būdu praėjo anglui miegas ir nuovargis. Juodu ėjo toliau. Bet po pusvalan-

Dar viena nauja knygelė vaikams

ses. *Ona Mikailaitė*

— Kas jie, tie vaikai? Kodėl tu paskui juos ir paskui juos?...

— Jie yra mano draugai, — aiškino Tuliukas.

(Ištrauka iš knygelės *Tuliukas*)

Ar ne tiesa, kad ir mes paskui juos ir paskui juos, tuos vaikus, kad tik skaitytų. O gal tai tik vyresniųjų "problema"? Gal tik jie, kaip pavyzdžiui, A. Tyruolis, (L.L. vasario nr.) nusiskundžia, kad trūksta skaitinių mūsų mažiesiems. Nesinorėtų taip manyti. Tenka sutikti daug jaunų tėvų, kurie deda visas pastangas vaikams namuose sukurti lietuvišką aplinką ir pratinti prie lietuviško žodžio. Tokių kiekviena nauja knyga vaikams pasitinkama su entuziazmu.

Tuliuko išvaizda, meniškas suplanavimas, pasakos tekstas pritaikyti šių dienų vaikui, nuolat maitinamam vaizdais ir prie jų pripratusiam. Ir kodėl ne? Kodėl lietuviškasis žodis negali būti lygiai patrauklus ir net patrauklesnis negu svetimasis? Vaikas juk nejučiomis lygins lietuviškus leidinius su amerikietiškais. Ir šį sykį vaiko akis tikrai už *Tuliuko* užklius. Šie draugiško ančiuko nuotykiškai apipinti gausiomis, gero dydžio ir nepaprastai kruopščiai atliktomis Dianos Gelažiūtės - Kizlauskienės iliustracijomis. Jos traukte traukia jaunąjį skaitytoją prie to lietuviškojo žodžio.

Ši yra pirmoji Ritonės Jotvingytės knyga, nors ji yra prityrusi pasakų rašytoja vaikams. Jos kūriniai buvo spausdinami "Eglutėje" ir kituose periodiniuose leidiniuose; jie buvo skaitomi per lietuviškas radijo vaitlandėles, ir daug kas jais džiaugėsi. Rašytoja pasižymi sakinio sklandumu, tiksliu žodžiu, bet drauge lengvumu bei sąmoju. Ypač patrauklūs ir gyvi jos dialogai, kuriuos paprastai vaikai labai mėgsta. *Tuliuko* kalba nėra sunki, bet pakankamai turtinga, kad ir tėvams, ir vaikams bus smagu aiškintis ir ką nors naujo išmokti. Vaikai, kurie jau skaito, nesunkiai patys pasiskaitys, o kadangi pasaka neilga, tik 31 puslapis, galės ir pasididžiuoti perskaitę k n y g a .

Tuliuko tematika — augimas ir draugystė gyvuliukų gyvenimo fone — yra ypač artima jaunesniam vaikui, kuris pradeda at-

džio ir vėl ta pati istorija. Anglas vėl krinta į sniegą ir atsisako toliau eiti. Vadovas vėl jam skaldo antausius. .. Ir taip juodu, pykdamiesi ir mušdamiesi, pasiekia artimiausią kalnų užeigą. Anglas krinta į lovą ir sumurma vadovui, kad rytoj, kai pailsės, jam atkeršysiąs už tuos antausius ir spardymus. Bet kai ryto metą pabudo, suprato, iš kokio pavojaus jį kalnų vadovas išgelbėjo, nors vartodamas ir nelabai švelnias priemones. Jis ištiesė jam ranką ir nuoširdžiai padėkojo už gyvybės išgelbėjimą.

Panašių scenų įvyksta ir mūsų šeimose. Jaunuolis ar jaunuolė kartais visai nenujau-

čia didelių gresiančių pavojų ir nori ramiai užmigti jų sukuryje. Tėvas ar motina stengiasi atkalbėti, pamokyti, patarti, bet dažniausiai viskas būna veltui. Tada griebiamasi šiurkštesnių priemonių. Vaikai mano, kad tėvai yra žiaurūs, kad jų siekių ir laimės nesupranta. Dėl to būna daug barnių, pykčio ir ašarų. Bet praeina vieni kiti metai, ir vaikai supranta, kad to tėvų elgesio su jais negalima vadinti žiaurumu. Ne, tai buvo gryniausia meilė ir išgelbėjimas iš didžiųjų pavojų. Jaunuoli, jei nori, pasiklausk savo vyresniųjų draugų, kurie visa tai jau pergyveno. Jie pasakys, kad tai tikriausia tiesa.

rasti pasaulį už savo kiemo. Knygelės visa nuotaika ir išvaizda primena gražy Walt Disney stilių, bet čia viskas lietuviška. Kadangi mūsų vaikams vis labiau trūksta lietuviškų išsireiškimų savo naujai atrandamam pasauliui apibūdinti, skaitymas bus proga patraukliu būdu praturtinti vaiko žodyną bei sąvokas. Pasaka ypač atitiks 5 - 7 metų vaiko vaizduotę bei kalbinį pajėgumą.

Tuliuko pasirodymo proga norėysi priminti seną ir patikimą lietuviško auklėjimo priemonę — šeimoje pasakos skaitymą prieš vaikams atsigulant. Nors mūsų vaikai "visko turi per akis", bet ne retai nustembi, pavyzdžiui, stovyklose, kad daugelis vaiky nėra turėję to jaukaus išgyvenimo — kad kas jiems skaityty pasaką prieš užmiegant. Tokiam skaitymui *Tuliukas* ypač tinka ir tikriausiai bus prašomas dažno kartojimo.

Belieka tik raginti ir viltis, kad knygelė būtų perkama ir naudojama. O rašytojai bei jaunai, gabiai dailininkei linkiu vėl susidėti ir ką nors panašaus išleisti.

TULIUKAS — Ritonė Jotvingytė; išdėstymas, meninė priežiūra ir iliustracijos Dianos Kizlauskienės. Minkšti viršeliai, 31 psl. Spaudė Morkūno spaustuvė Čikagoje. Kaina — 3 dol. Užsisakyti galima pas platintojus ir šiuo antrašiu: E. Juknevičienė, 2851 W. 64th, Chicago, IL 60629.

Knyga apie kilnujų jaunuolių ir pašaukimus

P. Dts.

Neseniai pasirodė ir pas mus 1979 m. gale Italijoje išspausdinta knyga "Petras Perkumas". Tai labai gražiai ant gero popieriaus išleista knyga. Beveik kiekvienas puslapis iliustruotas didesne ar mažesne nuotrauka, po kuria paaiškinimas mėlynomis raidėmis. Pusė knygos skirta trumpais rašiniiais ir įdomiais draugų prisiminimais apibūdinti kilnaus lietuvio saleziečio jaunuolio Petro Perkumo gyvenimą.

Jis gimė 1917 m. Kadagnų kaime, Kretingos apskrityje, neturtingoje, tačiau tikrai

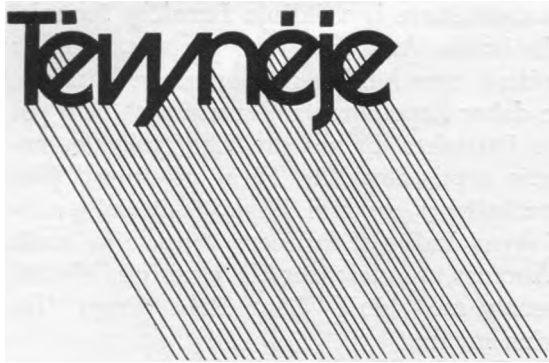
katalikiškoje ir veikloje žemaičių šeimoje. Jo brolis Antanas įstojo pas saleziečius ir vėliau tapo kunigu misijonierium Kinijoje, o dabar kapelionauja Venecueloje. Taip pat ir Petriukas, baigęs pradžios mokyklą, norėjo tapti saleziečiu. Tėvai priešinosi. Juos perkalbėjęs, 1932 m. išvyko į saleziečių naujokyną Italijoje. Po metų, kaip ir jo brolis Antanas, pradėjo ruoštis į misijas. Mokėsi amatų mokykloje "Conti Rebaudengo" Torino mieste.

Ten jis "išsiskiria iš visų ne ypatingais talentais, bet dosnumu, stropumu, pasiaukojimo dvasia... Atvirumas, nuoširdumas, linksmumas lyg veržte veržėsi iš jo švelnios, dosnios asmenybės" (51 psl.). Jis iš tikrųjų buvo toks, kaip kartą pats buvo išsireiškęs: "Aš esu ūgiu dar mažas, bet turiu didelę širdį". Jis daug mokėsi, meldėsi ir uoliai apaštalavo tarp saleziečių kandidatų ir mokių. Tačiau jo širdies negalavimai vis stiprėjo. Vos 19 m. amžiaus jis miršta 1937 m. sausio 12 dieną. Jo darbo ir mokslo draugai prie karsto kalbėjo: "Pagaliau ir mes, misijų aspirantai, broliai amatininkai turime naują Domininką Savio".

Apie jį buvo parašyta italų kalba trumpa, graži knyga, išversta į įvairias kalbas. Kur tik darbuojasi saleziečiai, ten įvairiuose kraštuose garsina šalia Domininko Savio (1954 m. paskelbto šventuoju) ir kilnujų lietuvių Petrą Perkumą. Lietuviams saleziečiams ir jų gausiems bendradarbiams Petras Perkumas — tai lietuvių Domukas Savio.

Antroje knygos dalyje taip pat trumpais įvairių autorių rašinėliais kalbama apie dvasinius pašaukimus. Štai kaip viename jų ("Dvasinių pašaukimų akiračiai") rašoma: "Reikia pažvelgti į save, į savo šeimą ir pasižiūrėti, ar kartais neatsiras jaunuolis ar suaugęs vyras, kuris gal nieko kito nelaukia, kaip tik mūsų padaršinimo, mūsų pagalbos, mūsų maldos, kad Kristus jį pasirinktų savo darbininku.

Dažnai viskas priklauso nuo dviejų ar trijų TAIP, arba nuo dviejų ar trijų NE, ištartų jaunystėje, arba ir jau susipažinus su gyvenimu, su jo problemomis ar net dramomis. Pašaukimas ugdomas ant motinos kelių,

Paruošė *DANUTĖ* ir *GEDIMINAS VAKARIJAUS*

RENGIASI DAINŲ ŠVENTEI

"Tiesa" rašo, kad jau pradėta rengtis vasarą įvyksiančiai dainų šventei, skirtai Tarybų valdžios Lietuvoje keturiasdešimtmečiui paminėti. Tam tikslui sukaupta daugiau kaip 335 tūkstančiai dalyvių. Juos sutelkė 24 tūkstančiai meno saviveiklos vienetų. Įmonėse, kolūkiuose, mokyklose ir įstaigose susibūrė chorai. Kultūros namai ir susibūrimai turi per trisdešimt įvairių meno ratelių. Kiekvienas ratelis stengiasi atskleisti savo sugebėjimus. Amžiumi dalyvauja labai įvairūs žmonės, skirtingų išsilavinimų ir pašaukimų. Juos visus jungia meilė menui ir didelis noras iš jo gelmių semtis dvasinio peno.

---

bet ir visiems kitiems Dievas įsakė rūpintis savo ir kitų išganymu, taigi ir dvasiniais pašaukimais. Tačiau pirmiausia vykdykime Kristaus paskatinimą: Melskite pjūties Viešpatį, kad siųstų darbininkų į savo pjūtį" (164 psl.).

Tėvai saleziečiai trokšta, kad ši knygelė pakliūtų į geriausias, tikriausias rankas ir pasitarnautų dvasinių pašaukimų ryškesniam išjudinimui ir ugdymui, kad paskutiniame dvidešimtmetyje (1980—2000) atsi-rastų daugiau pašaukimų, nes mūsų tautai ir Bažnyčiai reikia ryžtingų dvasiškių, seselių, veikėjų pasitraukiantiems pavaduoti.

PETRAS PERKUMAS, Redagavo kun. Petras Urbaitis. Lietuvių saleziečių leidinys, S. Paulo, Brazilija, 1979 m. 264 psl., kaina 8 dol. arba laisva auka.

Didelio pasisekimo susilaukia meno saviveiklos šventės. Šios šventės yra paskatinimas suaktyvinti darbą ir padidinti programą. Į jas yra įjungiamos naujų autorių dainos ir tautiniai šokiai. Dalyvaujant šiuose renginiuose, saviveiklininkai turi progos pamatyti, kaip dirba kiti vienetai, ir palyginti su jais savo pasiekimus. Kūrybinis lenktynavimas jau prasideda dabar.

KINO TEATRAI

Lietuvos gyventojų paslaugai šiandien veikia šalyje 185 judomųjų juostų teatrai. Turima daugiau kaip tūkstantį kilnojamojų, kurie labai lengvai pervežami iš mažesnių miestelių ir kolūkių.

"Tiesa" rašo: "Pagrindinį žiūrovų daugumą kino teatruose nulemia juose rodomi įdomūs ir vertingi kūriniai. Juose lankytojai tikisi rasti jaukią aplinką, kuri juos nudžiugintų kultūriniu aptarnavimu. Deja, daugelyje vietovių dar stinga patrauklios reklamos, labai pavėluotai rodomi nauji filmai. Kino filmus tenka labai dažnai žiūrėti ne visada pakūrentose patalpose, kuriose stinga paprasčiausios tvarkos".

MENO MOKYKLOS

Dabar Lietuvoje yra dvi vidurinės meno mokyklos su dailės skyriais: M. K. Čiurlionio mokykla Vilniuje, kuri vadinama meno mokykla. Kaune — J. Naujalio muzikos mokykla. Taip pat yra du taikomosios dailės technikumai: Kaune ir Telšiuose.

LIETUVOS TEATRO PRADŽIA

"Muzikoje ir teatre" Stasys Dautartas rašo apie Lietuvos teatro pradžią. Jis sako, kad šis kelias buvo pradėtas prieš penkiasdešimt metų. Daug kam trūko gabumų, bet užsidegimo ir noro — su kaupu. Šiandien vieni iš pirmųjų Lietuvos teatro kūrėjų iš tolo stebi jaunųjų darbą. Kiti išsiblaškę po platųjį pasaulį, o kitų jau ir gyvų nėra. Jis prisimena choristus: Kovelį, Janušienę, Zviką; solistus: Jonuškaitę-Zaunienę, Rakauskaitę, Kučingį, Santvarą, Matulaitytę, Dargį, M. ir V. Bručkus ir daug kitų. Jis teigia, kad jei tais laikais nebūtų jautę vienas kito

artumo, nebūtų gyvenę vienas kito džiaugsmu bei nesėkmėmis, Lietuvos opera nebūtų šiandien pasiekusi tokio aukšto lygio Europoje.

KUČINGIS — SUKAKTUVININKAS

Operos solistas Antanas Kučingis atšventė 80 m. sukaktį. Prieš porą metų jis dar atliko Mefistofelio vaidmenį S. Guno operoje "Fauste". Šiandien iš operos pasitraukęs ramiai leidžia prisiminimų dienas.

Įdomu, kad A. Kučingis, prieš pradėdamas dainuoti operoje, buvo mokytojas, fotografas ir menininkas. Tapęs solistu, atliko per septyniasdešimt didelių ir mažų, komiškų ir tragiškų vaidmenų. Dainavo Prahoje, Paryžiuje, Stokholme, Helsinkyje, Rygoje, Taline, Maskvoje. ("Teatras")

MARCINKEVIČIAUS "MINDAUGAS"

Justino Marcinkevičiaus "Mindaugas" suvaidintas Sverdlovske, Kuibyseve, Ordzonikidze, Jeravane ir pagaliau Rygoje.

Kas tas Marcinkevičiaus "Mindaugas"? Spektaklis prasideda nuo tuščios, pilkoje prieblandoje paskendusios vaidinimo aikštės. Jos gilumoje girdisi metraštinių ginchas. Jų žodžiai tartum atgaivina istoriją. Iš gelmės, lyg praėjusių amžių vizija, lyg gyvas tų žodžių įsikūnijimas, palengva išnyra karių grupė. Tuo pat metu sujuda pati scena: vienas po kito, laužydami pradinę plokštumą ir tuštumą, į viršų kyla grindų kvadratai. Netrukus jie užpildo visą vaidinimo erdvę. Be istoriniu mažmenų, jie sukelia vaizduotėje seny pilių su kuorais ir požemių urvais vaizdą. Ant susidariusių įvairaus aukščio aikštelių atsiranda kariai. Prasideda mūšis, kuris netrukus natūraliai, kažkaip nejučiomis pereina į pirmąjį Mindaugo ir žemaičių kunigaikščių susikirtimą dėl valdžios, dėl teisės valdyti Lietuvą.

Scenos plokštumos vaidinime kyla ir leidžiasi daug kartų. Savo judėjimu jos atnaujina kautynių eigą. Savo judėjimu jos veikia žiūrovus, nes pakilusios nusineša į viršų ankstesnio paveikslų dalyvius. Plokštumos atveria lyg požemį, kažkokias kitas arčiau žemės esančias valdas, ant kurių laikosi ir

visas Mindaugo pasaulis su jo aistromis ir rūpesčiais. ("Teatras")

PRAĖJUSI ŽIEMA LIETUVOJE

Gruodžio mėnuo Lietuvoje buvo nepaprastai keistas. Pašalą keitė lietūs, o žiemė šaltą vėją — pietinis.

Ežerai beveik visi buvo po ledu. Žuvin-tas užšalo net du kartus. Pirmą kartą ledas jį sukaustė jau lapkričio mėnesį. Gruodžio pradžioje atsileido ir apie vidurį apsidengė dešimties centimetrų storio ledu. Šaltis negalėjo įveikti tik Dzūkijos jūros — Dusios. Per Kalėdas Dusia dar tyvuliavo, ir gamtininkai jos pakraščiuose suskaitė apie 22 poras gulbių, kurios be jokio rūpesčio ramiai plūduriavo. Pietiniame Dusios pakrašty buvo aptiktas gan didelis būrys ančių, kurios naudojasi ežero seklumu, ieškodamos maisto.

Dzūkijos didžiausias ežeras (kažkas šian-dien jį jūra pavadino) žiemai pasiduoda tik po Naujų Metų. Kartais užšąla sausio pabaigoje, o kartais net vasario mėnesį. Seni pa-ežerio gyventojai pasakoja, kad vienais metais Dusia užšalusi tik kovo mėnesį. Dusioje gyvenančias antis medžioja "jūrinis erelis". Jis gyvena miškuose netoli ežerų. ("Mūsų gamta")

EKSPERIMENTINIS ŪKIS PERLOJOJE

Ūkis turi penkis tūkstančius hektarų žemės ir gali didžiuotis savo gamyba. Šiame ūkyje yra dvylika miškelių, kuriuose ankstyvą pavasarį sirpsta žemuogės, o rudenį baravykai.

Dzūkija nederlingas kraštas, bet vasarą besilankančius turistus sutinka kvepiančio šieno pradalgės ir vasaros kaitra alsuojantys šilai. Pakelėse susodinti vaismedžiai. Kai pavasarį jie sužydi, pravažiuojančio akis negali atsistebėti grožiu. Žmonės, atėję į žydinčių vaismedžių alėją dirbti, įgauna pakilnesnę nuotaiką, ir jų darbas daug malonesnis.

Neaukštos Dzūkijos kalvos, bet jos apaugusios berželiais, krūmais. Žemumose vandeningos pelkės, kuriose plaukioja vandens paukščiai. Iš tokių daubų maža nau-dos, bet jos pajvairina gamtą.

KAIP ŠIANDIEN NUVARYTAS Į KOLŪKĮ VARGSTA LIETUVIS

Lietuvos komunistų partijos centro komiteto sekretorius Rimgaudas Songaila pasikalbėjime su "Žemės ūkio" redakcija sako, kad buržuazinė Lietuva mums paliko per 300 tūkstančių vienkiemiu. Šiandien jų skaičius sumažintas per pusę, bet dar toli nepakankamas. Vienkiemiai trukdo kelti visų kaimo gyventojų kultūrinį lygį ir gerinti buitinių aptarnavimą. Todėl šiuo metu stengiamasi šiuos vienkiemius kaip galima greičiau likviduoti. Statomos naujos gyvenvietės. Gyvenviečių statybos vyksta daug greičiau, kaip kaimyninėse respublikose. Centro komiteto sekretorius giriasi, kad per ketverius metus pastatyta 26 tūkstančiai gyvenamųjų namų. Šiais skaičiais mes labai abejojame.

Toliau C.K. sekretorius tęsia savo pasikalbėjimą, pridėdamas moksliskai pagrįstus apskaičiavimus, kad ateityje respublikoje numatyta palikti apie 1100 ūkių, 2200 perspektyvių gyvenviečių ir 4 tūkstančiai gamybinių centrų. Vidutinis ūkis dabar turi 4 tūkstančius hektarų, iš jų 3 tūkstančiai hektarų žemės ūkio naudmenų. Apskaičiuojama, kad apie 1990 m. viename ūkyje gyvens apie 1000 žmonių. Tokiam ūkiui jau reikės turėti mokyklą, lopšelių-darželį, kultūros namus su judančiomis juostomis ir biblioteka, parduotuvę, valgyklą ir sveikatos namus su medicinos personalu.

Pasikalbėjimo pabaigoje jis sako, kad tai yra vienas pagrindinių partijos uždavinių, kad visi Lietuvos gyventojai būtų suvaryti į kaimą. Čia mums nesuprantama, kas yra vadinama kaimu. Kaimai buvo Nepriklausomoje Lietuvoje, kuriuose žmonės linksmi ir laimingi gyveno. Man atrodo, kad Komunistų partijos sekretorius turėtų sakyti, jog žmonės jie suvaro į kolūkius, kuriuose bus daug lengviau juos sekti, ir nesilaikančius komunistų partijos linijos bus daug lengviau ir patogiau uždaryti į koncentracijos stovyklas. Kiek mums žinoma, nieko panašaus dar nėra padaryta buvusio lietuvių ūkininko gerovei. Jis, uždarytas kolūkyje, neša didelę baudžiauninko dalią ir laukia, kad tik

greičiau galėtų ištrukti iš tos nepakeliamos vergijos.

IEVOS SIMONAITYTĖS MINĖJIMAS

Klaipėdoje, Ievos Simonaitytės viešojoje bibliotekoje, jaunųjų rašytojų skyrius suvies literatūrinį vakarą savo krašto rašytojai paminėti. Apie rašytoją kalbėjo mokytojas S. Skeivys, o jos kūrybą skaitė dramos teatro vaidintojai.

JAUNIEJI MUZIKOS TALENTAI

Dainuojamosios poezijos vakarą studentų kavinėje "Laumė" surengė Lietuvos valstybinės konservatorijos Klaipėdos studentų sambūris. Pirmą kartą savo kūrybos dainas, pritardami gitara, dainavo konservatorijos studentai.

Tokie premjerų vakarai rengiami kas antradienį. Jie jau išryškino daug talentų.

JUOKAI IŠ LIETUVOS VAIKŲ GYVENIMO

* "Aš turėjau triratuką..." — moko mama trimetį Sauliuką žinomo eilėraščio.

— Aš neturiu triratuko, — sako sūnelis, — kai turėsiu, tai ir eilėraščiuką išmoksiu.

* Penkiametis Algiukas siūlo sesytei: "Ei nam pažaišti. Aš būsiu girtas tėtis, o tu negirta mama".

* Šiandien Lietuvoje dar gyvena 42 gyvenaviečiai Belovežo lietuviški stumbrai. Jie gyvena nedidelėmis bandomis, kurios gamtininkų sekamos. Silpnesnieji patinai paprastai atskiriami nuo bandos ir geriau maitinami. Kai kurie patys atsiskiria ir patraukia sodybų link. Stumbrai paprastai yra pavojingi žmonėms. ("Mūsų gamta")

* Prieš 75-erius metus prie Platelių ežero gimė Liudas Truikys. 1928 m. baigęs Kauno meno mokyklą, tolimesnes studijas tęsė Berlyne ir Paryžiuje. Grįžęs į Lietuvą, pradėjo piešti lietuvių teatrui dekoracijas. Savo dekoracijomis ieškojo ištakų istorijoje, etnografijoje ir paprastų žmonių mene. Dekoravo vien operų ir baletų pastatymus. Šiandien jo scenografija tapo Lietuvos dailės ir teatro klasika. ("Teatras")

Skryrių tvarko JUOZAS VAIŠNYS, S.J.
Patarėjas — PROF. PETRAS JONIKAS

ATSIEKTI IR PASIEKTI

Šiuodu žodžiai labai dažnai vartojami mišriai, neskiriami. Žmonių kalboje sakoma: aukštai yra, vargu *pasieksi*; per tvorą negaliu *pasiekti*, bet iš kitos pusės ir: siek, ar *atsieksi ligi manęs* (= ištiesk ranką, ar pritekės lig manęs); *atsiek* atgal, į užpakalį, ir paimsi. Priešdėlis *at-* čia rodo veiksmo, siekimo kryptį, ir būtent pirmajame sakinyje — "šen", t.y. pas sakantįjį, o antrajame — "atgal". Bet dažnai greta *pasieki* tikslą girdime ir *atsieki* tikslą. Čia paprastai tenorime pasakyti veiksmo įvykimą, pabaigą, pati siekimo kryptis mums visai nesvarbu. Taigi ir tevertotina — *pasiekti* tikslą, veiksmožodis *atsiekti* šiuo atveju nedera. Tiesa, *atsiekti* dar pasakoma ir kiek kitokia reikšme, pvz., tos virvės *atsiek* penkis sieksnius (ištiestomis rankomis, t.y. sieksniu atmatuok) ir nupiauk; siek dabar tu, aš jau savo *atsiekiu* (=kiek norėjau, kiek reikėjo). Bet ir čia *atsiekti* nėra lygu *pasiekti*. Taip pat ir nusistatymus, norus tegalime tik *pasiekti*. O *atsiekti* tik retkarčiais teprieina pavartoti, jį sakydami, vis turime galvoje — šen, pas mane, atgal, į užpakalį. Tokia šių dviejų žodžių vartosena jau įprasta ir teiktina bendrinei kalbai. Tarmėse gali būti kartais ir kitaip sakoma.

NERVINGAS, NE "NERVUOTAS",
"NERVIŠKAS"

Dabartiniais laikais *nervai* labai dažnai minimi, sakoma, kad gyvename nervų am-

žių. Be tų *nervų* inteligentų kalboje girdime dar išvestinius *nervuotis*, *nervuotas*, *nerviškias*. .. Šiais naujadarais pasakome tam tikras sąvokas, kurių turi ir kitos kalbos, pvz., rusų "nervnyj", vokiečių "nervoes" ir t.t. Tik, gaila, kad čia menko kalvio būta. Prieš *nervuotą* J. Jablonskis yra jau pasisakęs 1911 m. Viltyje ir jo vietoje patarė vartoti *nervingą*. Ir iš tikrųjų, priesaga *-uotas* reiškia *paviršiaus*, visai matomą ypatybę, kartais tiesiog pasako, kuo kas aptekęs, aplipęs.

Pavyzdžiui: *kalnuota* žemė, *gauruotas* šuo, *vainikuotos* mergaitės, jis visas *spaliuotas*, kojos *mėšluotos*. O juk anuo atsitikimu norime išreikšti *vidaus* ypatybę, tik ir aiškėn išeinančią. Tam ir tinka priesaga *-ingas*. Žmonės tas priesagas moka gražiai skirti, nes sako: *vaikinga* (= turėsianti, vesianti, dieni) kalė ir *vaikuotas* (= vaikai po kaklu matyti) vėžys. Plg. dar *pilvotas* (= dideliu, išdribusiu pilvu) ir *pilvingas* (=gero pilvo, sveikų vidurių) arklys. Taip pat ir *nerviškias* čia nedera, nes tik esminį panašumą tereiškia (žiūr. 359 psl.). Jeigu *nervuoti(s)* palyginame su *kaupuoti*, *viršuoti* (= kaupą, viršų dėti), *mėšluoti* (žemę), *vaikuotis*, pagaliau *meluoti*, *juokuoti* (= juokauti), tai irgi tuojau aišku, kad anas žodis su yda. Jam pakeisti teiktina *nervinti(s)*, kaip *vargin-tas*), žadinti (: žadas), širdinti (pykinti)... Taigi sakykime, rašykime: *nervingas* ir *nervinti* (ką kitą), *nervintis* (pats).

NE "OBALSIS", BET ŠŪKIS, POŠŪKIS

Iš mūsų raštų *obalsis* jau buvo beveik išnykęs. Visi vartojome dažniausiai *šūkį*. Tačiau paskutiniu laiku spaudoje vėl ėmė gaivelėtis ir pirmasis, pvz., jį skaitome viename atsišaukime į mūsų visuomenę. O verta, kad jis visai išnyktų, anot to betariant, letenas pakratytų. *Obalsis* yra naujadaras ir labai keistos darybos: *o+balsas*. Ir paklausykime, kodėl taip negirdėtai neregėtai pasidaryta. O čia kaltas tik lenkų *okrzyk* ir, gal būt, dar rusų *oklik*. Vadinasi, turime darybinę svetimybės kopiją. — *Šūkis* (tvirtagalio ū) yra senas žmonių žodis ir visų pirma reiškia (paprastai kartinį) sušukimą,

šauksmą, vadinimą. Pvz., sakoma: vienu *šūkiu* atšaukiau, paršaukiau. Kiek reikšmę išplėtę, jį galime drąsiai vartoti ir *lozungo*, *devizo* vietoje. Taip dabar plačiai ir vartojama. J. Jablonskio seniau yra pasiūlytas dar *pošūkis*. Ir jis taip pat gerai tinka. Yra dar vienas *šūkio* giminaitis *šūksnis*. Bet jis dabar bendrinėje kalboje dažniau vartojamas šokimo, tikriau sakant, šoksnio, šokio prasme. Pagaliau ir *šūkis* (: *šūkuoti*, *šokti*) gyvojoje kalboje turi ir šią paskutinę reikšmę, pvz., *šūkais* bėgti. Bet tatau anam *šūkiui* (: *šūkauti*, *šūkinti*, *šaukti*) nieku nekliūva.

Taigi vietoje kreivo molinaičio *obalsio* sakytinas rašytinas *šūkis* arba ir *pošūkis*.

NE "SUBUVIMAS", BET POBŪVIS

Prieš kelias dienas spauda pranešė, kad viena studentų korporacija susilietuvinusi kai kuriuos korporacinius terminus. Dalykas sveikintinas ir girtinas. Tik naujieji terminai turi būti ir nagingo kalvio darbas: lietuviški ne tik garsais, bet ir dvasia. "Bierabendą" keičiant "subuvimu" kaip tik, žemaitiškai tariant, ir prašauta pro šikšnelę. Mūsų kalboje veiksmožodis *subūti*, tiesa. .. pažįstamas, bet jis reiškia — "tam tikrą laiką tarpą išbūti". Pvz.: Ar tu jau mėnesį subuvai (= pilną mėnesį išstarnavai)? Ji nė metų nesubuvusi mirė (= nė metų nesukako nuo ištekėjimo lig mirstant). Tą pat tegali reikšti ir veiksmožodinis daiktavardis *subuvimas*. Vadinasi, anam reikalui netinka. Ši netikusioji to žodžio prasmė yra išsiversta iš vok. "Beisammensein, Zusammensein". Todėl visų pirma Klaipėdoje ir pasirodė "draugiški subuvimai" (= geselliges Beisammensein). Tiesa, Kuršaičio žodyne yra *subūti* "zusammen sein", bet vok. lietuviškoje dalyje tas pats veiksmožodis verčiamas tik — *krūvoj būti*. Čia, matyti, pagal grūtę *sueiti*: susammenkommen pasidaryta ir anas *subūti*. Juk ir šiaip M. Liet. dėl vokiečių kalbos įtakos yra atsiradę keistokų davinų, pvz., "Versammlung" maldininkų išsiversta *surinkimas*, nors mūsų kalbos dvasia čia *susirinkimo* reikalauja.

"Bierabendą" studentai yra jau *alučiu* pasikrikštiję. Tokia metafora, žinoma, gali-

ma. Bet iš kitos pusės ne visur ir ne visų alus geriamas. Vadinasi, reikia kito žodžio. Čia, nusižiūrėjus į *postovį*, *pobėgį*, *polaidį*, *pogūlį*, *poilsį*. . ., galime vartoti *pobūvį*. Jis "Beisammen-, Zusammensein" sąvokai reikšti visai gerai tinka. Plg. žmonių posakį: *pabūkime*, pasikalbėkime, ar pekla dega.

PASEKMĖ AR PASEKA

Pasekmė jau iš seniau mūsų raštuose vartojama. Kai kas jai prikišdavo netaisyklinumą, girdi, turėtų būti *pasekmė*, nes sakoma *sėkmė*. Tačiau taip nėra. Šalia *tėkmės* pažįstama ir *tėkmė*, o kad senųjų žodynų *sėkmė* "pasakėčia, pasisekimas" gali būti skaitoma ir su plačiuoju *e*, tam pritaria ir latvių *sekme* "pasisekimas". Darybos *pasekmė* tokia pat, kaip *padermė*, *patarmė* "patarimas, patarlė". Kaip *padermė* yra "kas paderėjo (= užaugo, pavyko), *patarmė* — "kas patarta", taip ir *pasekmė* reiškia "kas pasekė". *Pasėką* ir *paseką* kažkas nusikalė, vengdamas *pasekmės*. Darybai plg. *pasėkomis* eina, *paniūra*, bet ir *paniūra* "paniuręs žmogus", *pakyla* "nauda" (pvz., iš kurapkos nei pakylos, nei skriaudos). Tačiau jų, turint *pasekmę*, nė nebereikia.

Pastaba. Ši medžiaga yra paimta iš A. Salių raštų I tomo, kurį redagavo P. Jonikas, o išleido Lietuvių katalikų mokslo akademija šių metų pradžioje.

TRUMPAI IŠ VISUR

• Popiežius Jonas Paulius II, lankydamas Vatikaną radiją, vasario 5 d. buvo ilgiau sustojęs lietuvių skyriuje. Domėjosi lietuvių darbu. Kai popiežius žvelgė į kabanti ant sienų Lietuvos žemėlapi, jam buvo perteiktas Seinų lietuvių prašymas, kad būtų leista lietuvių kalba šv. Mišios Seinų bazilikoje. Atrodė, kad šis reikalas popiežiui yra žinomas. Jis pratarė: "Tai būtina, tai yra būtina". Dar buvo primintos vis stiprėjančios Lietuvos katalikų viltys, kad Šv. Tėvas kada nors pabučiuos ir laisvą Lietuvos žemę. "Toks yra ir mano troškimas", pasakė popiežius.

- Lenkų vyriausybė buvo paveikta popiežiaus Jono Pauliaus II, kuris paprašė, kad nebūtų tiesiamas greitkelis Čenstakavoje taip, kad atskirtų šventovę nuo vienuolyno, kur piligrimai sustoja.

- Vietnamiečių šeimą iš 11 asmenų priėmė popiežius, pareikšdamas savo užuojautą žmonėms, kurie turėjo bėgti iš savo tėvynės. Ta Nguyen šeima pažymėjo, kad komunistams užvaldžius kraštą, gyvenimas pasidarė labai sunkus ir Vietnamo katalikai išbėgtų, jeigu tik būtų tikri, kad gaus prieglaudą kitur. Popiežius šią šeimą apgyvendino šaričių globos namuose.

- Kunigas teisininkas Vincent La Rocca, Brooklyno teisinės pagalbos sąjungos advokatas, pagaliau gavo teisę dėvėti kunigo uniformą, kai atstovauja bylai prisiekusiųjų teisme.

- JAV katalikų aukos Kambodijos badaujantiems vasario pradžioje jau buvo prašokusios 9 mil. dolerių. Gaila, kad komunistai, kurie yra to bado priežastis, kliudo net ir pagalbą badaujantiems laisvai teikti.

- Popiežius Jonas Paulius II vidury liepos mėnesio planuoja lankytis Brazilijoje.

- Motina Teresė, neseniai gavusi Nobelio premija, dabar apdovanota aukščiausiu Indijos žymeniu — Bharat Ratna už jos išimtinai vertingą tarnybą žmonėms. Šitokių žymenį yra gavusi tik dar viena Indijos moteris — dabartinė ministrė pirmininkė Indira Gandhi.

- Amerikietis Paul Kreml, gyvenęs Kingstone, N.Y., įsteigė draugiją “Persecuted Church Commission, Inc.”, kurios nariai patys išipareigoja ir kitus stengiasi įtraukti, kad kiekvienas kas mėnesį parašytų po laišką už krikščionybę persekiojamai šeimai Sov. Sąjungoje.

- Iš Olandijos darbuotis misijose yra išvykę apie 2.800 kunigų, 777 vyrai vienuoliai, apie 1500 seselių ir apie 200 pasauliečių. Daugiausia darbuojasi Afrikoje ir Azijoje.

- Anglikonų Bažnyčios galva arkiv. dr. D. Cogan yra prieš trejetą metų su popiežium Paulium VI pasirašęs bendrą pareiškimą. Jis dalyvavo dabartinio popiežiaus Jono Pauliaus II inauguracijos iškilmėse. Šių metų pradžioje jis iš pareigų pasitraukė. Jo įpėdinis vysk. Robert Runcie ligšiolinėje savo vyskupijoje rūpinosi katalikų ir anglikonų suartėjimu. Vyksta pasitarimai tarp katalikų ir anglikonų komisijų vienybės klausimais, ypač ieškoma bendro susitarimo Eucharistijos, kunigiškos tarnybos ir popiežiaus primato—Bažnyčios autoriteto klausimais.

- JAV moterys teologės vasario ir kovo mėnesiais South Holand mieste buvo sušaukusios savo paskaitų susirinkimus, kur buvo svarstomi infliacijos, šeimų, dvasinio gyvenimo klausimai.

- Jungtinės Tautos, o taip pat ir JAV katalikai vyskupai, 1980-tus metus pavadino Šeimos metais, skatinant daugiau svarstyti šeimų gerovę ir taurumą.

- Nobelio premija apdovanotoji Motina Teresė pakviesta kalbėti Čikagoje, bankete, kurį birželio 19 d. ruošia kovai prieš negimusią kūdikių žudymą sąjūdis.

- NBC televizijos tinklo personalas nufilmavo septynis benediktinų vienuolynus. Filmą ruošiamas ryšium su šv. Benedikto gimimo 1500 m. sukaktimi. Bus rodomas balandžio 27 d., sekmadienį.

- Italijoje išleistoje knygoje “Virtù in Esempì”, II t., 749 psl. aprašoma, kaip lietuvė pabėgėlė, trijų vaikų motina Graciana Šimkienė, su šeima atvykusi į Čikagą, 1949 m., Stalinui švenčiant 70 m. sukaktį, pasiuntė jam Šv. Raštą su įrašu, kad Visagalio Dievo išmintis yra galingesnė už atominę bombą.

- “Auksakalio dirbtuvė”, tokiu pavadinimu parašyta Karolio Wojtylos, dabartinio popiežiaus Jono Pauliaus II drama, parinkta statyti Tarptautiniame muzikos festivaly Luzerno mieste, Šveicarijoje. Apie 50 teatrų norėjo pasirinkti šią dramą statyti.

- Penkiasdešimt prancūzų intelektualų pasiuntė padėkos raštą popiežiui Jonui Pauliui II, dėkodami už jo teikiamą pasauliui viltį, drauge skatindami ir kitus katalikus popiežiaus pastangas remti.

- Vyskupų ir teologų dviejų savaitių konferencija yra šaukiama kard. Spellmano rekonferencijų namuose, Riverdale, N.Y. Konferencijos laikas — nuo rugpjūčio 17 iki 30 dienos. Dalyvaus teologai ir iš Europos. Bus aptariami kai kurie moralinės teologijos klausimai.

- Popiežius Jonas Paulius II žiūrėjo jo paties prieš 20 metų parašytos dramos “Auksakalio dirbtuvė”, kai šią dramą vasario pabaigoje Vatikane pastatė 8 Italijos aktoriai.

- Vengrijoje dar gali veikti aštuonios katalikų mokyklos. Vyskupai bendru laišku paragino tikinčiuosius tas mokyklas visokeriopai remti. Planuojami pastatų sumoderninimai, sporto aikščių statyba. Tos aštuonios gimnazijos turi ir savo bendrabučius. Joms vadovauja vyrų ir moterų vienuolynai.

"LAIŠKŲ LIETUVIAMS" SUKAKTUVINĖ ŠVENTĖ

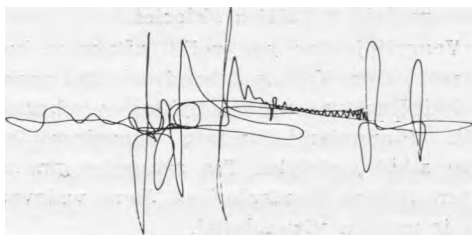
"Laiškų lietuviams" 30 metų sukakties minėjimas bus balandžio 13 d., sekmadienį, 4 val. p.p. Jaunimo Centre. Pagrindinę kalbą pasakys JAV LB Kultūros tarybos pirmininkė Ingrida Bublienė. Meninę programą atliks jaunimas: Jūratė Tautvilaitė, Rūta Pakštaitė ir neseniai iš Lietuvos atvykęs Rimgaudas Kasiulis. Po programos bus puikios vaišės, kurias ruošia p. Kupcikevičienė.

Šiame minėjime bus taip pat įteiktos premijos konkurso laimėtojams. Konkurso vertinimo komisiją sudarė: Leonas Zaremba, S.J., (pirm.), Rima Sidrienė (sekr.), Marija Saulaitytė - Stankuvienė, Juozas Toliušis ir Gailutė Valiulienė. Komisija, susirinkusi posėdžio š.m. kovo 18 d., paskyrė keturias premijas. I premiją (150 dol.) laimėjo Jurgis Gliauda, II (100 dol.) — Aldona Kamantienė, III (75 dol.) — Kostas Paulius, IV (50 dol.) — Gražina Kriaučiūnienė. Premijų mėcenatai: dr. Milda ir Stasys Budriai — 150 dol., Bronė ir Janas Veselkai — 100 dol., Vytautas Vizgirda — 75 dol., Stefani-ja Rudokienė — 50 dol.

Sveikiname laimėtojus, esame labai dėkingi mėcenatams ir vertinimo komisijai.

EKSKURSIJA Į EUROPA

"Laiškų lietuviams" organizuojama ekskursija į Europą susilaukė didelio susidomėjimo — jau turime pakankamą skaičių dalyvių. Dabar užsakėme didesnę autobusą, tai dar vieną kitą galime priimti, tik paskubėkite registruotis.

REMKIME L. K. BAŽNYČIOS KRONIKŲ LEIDIMĄ

L.K. Bažnyčios kronikoms leisti sąjunga jau išleido V kronikų tomą, kurio kaina: kietais viršeliais — 7 dol., minkštais — 5 dol. Greitai bus išleistos kronikos anglų ir prancūzų kalbomis. Maloniai prašoma aukų, nes leidėjams dar trūksta daug lėšų. Kronikas užsisakyti ir aukas siųsti prašome šiuo adresu: LKB Kronikoms leisti sąjunga, 6825 S. Talman Ave., Chicago, Ill. 60629.

ATSIŪSTA PAMINĖTI

LIETUVOS KATALIKŲ BAŽNYČIOS KRONIKA. V tomas. Viršelis ir iliustracijos seselės Mercedes. Išleido LKB Kronikoms leisti sąjunga 1979 m. 556 psl.

CHRONICLE OF THE CATHOLIC CHURCH IN LITHUANIA. No. 37. Redaktorius kun. K. Pugevičius. Leidžia L.R. Katalikų Kunigų Vienybė, 351 Highland Blvd., Brooklyn, N.Y. 11207.

AUŠRA. 1978 m. gegužis - 1979 m. vasaris. Išleido Akademinė skautijos leidykla 1980 m. Redagavo ir vardų rodyklę sudarė Jonas Damauskas. Leidyklos adresas: 8913 S. Leavitt St., Chicago, Ill. 60620. 259 psl., kaina 5 dol.

LIETUVOS ISTORIJOS VAIZDINĖ SANTRAUKA. Sudarė Vilius L. Dundzila. Spaudai paruošė Petras Aleksa. Iliustracijos iš Broniaus Kviklio archyvo. Išleido 1979 m. "Dirvos" bendrovės įpėdiniai: Antanas, Tomas ir Vilius L. Dundzilai, 3001 W. 59th Street, Chicago, Illinois 60629. Kaina 1,25 dol.

Tai tikrai visiems naudingas leidinėlis, kuriame pateikiami svarbiausi Lietuvos istorijos įvykiai, pradedant priešistoriniais laikais ir baigiant Kalantos susideginimu bei Katalikų Bažnyčios kronikų leidimu. Vykusiai parinktos iliustracijos ir svarbiausios Lietuvos istorijos datos, savo patarimais talkininkaujant istorikei dr. Vandai Sruogienei ir kitiems bendradarbiams.

Nuoširdžiai dėkojame “Laiškų lietuviams” rėmėjams

50 dol. aukojo Lietuvių Fondas.

30 dol. aukojo S. Jurskytė.

25 dol. aukojo E. Jonušienė.

20 dol. aukojo P. Burokas

Po 17 dol. aukojo: V. Paulionis, Z. Korius, M. Vygantas, P. A. Raulinaitis.

Po 12 dol. aukojo: D. Kavalienė, S. Vaišvilienė, J. Jodelė, J. Butikas, P. Dirda, kun. V. Radvina, S. Juškus, A. Pužauskas, J. Talandis, C. Janušauskienė, kun. E. Statkus, L. Kairienė, O. Prancėvičiūtė, P. Prankienė, J. Klimas, A. Dronsatavičius.

Po 10 dol. aukojo: D. Žuraitienė, kun. L. Dieninis, V. Valantinas, Auoros Lietuvių Bendruomenė.

Po 9 dol. aukojo: kun. V. Dabušis, S. Stašaitienė, S. Kalvaitienė.

Po 8 dol. aukojo: A. Petrašiūnas, S. Lipčius, M. Ambrozaitienė, P. Norvilas, K. Almenas, S. Činikienė, F. Tallat-Kelpša, A. Dagilis, A. Matulionis.

Po 7 dol. aukojo: V. Širmulienė, G. Gražienė, P. Narbutis, S. Žumbakienė, S. Izokaitienė, O. Vilėniškienė, K. Majauskas, S. Žilevičius, P. Dūda, R. Boris, E. Vencloviėnė, J. Jagėla, kun. J. Staškevičius, B. Čižikaitė, L. Raslavičius, V. Grybauskas, V. Norvilas, K. Gasiūnas, J. Kaknevičius, I. Bukaveckienė, Z. Samuolis, L. Vilūnienė, O. Žukienė, A. Stropienė, S. Prialgauskienė, S. Leikienė, A. Karaitis, M. Mikėnienė, M. Milčienė, O. Matusaitienė, J. Telson, R. Korzonas, A. Smolinskas, J. Ardys, A. Paulius, J. Leiberis, K. Aukštkalnis, N. Šumskienė, V. Gečas, kun. M. Kirkilas.

Po 6 dol. aukojo: R. Pranckus, S. Blynas, A. Saulis, M. Pečiulienė, A. Navickas.

Po 5 dol. aukojo: S. Rudys, V. Mažeika, M. Ostrauskas, A. Rimienė, M. Viltienė, V. Karoblis, kun. V. Katarskis, kun. A. Babonas, H. Mėlienė, M. Pauliukonienė, J. Rūkas, J. Adomaitis, A. Lauraitienė, L. Stasiūnienė, P. Atkočaitis, K. Eigėlienė, A. Lesevičienė, T. Alenskienė, V. Krasauskienė, V. Kezinaitis, P. Gruodis, J. Juodvalkis, V. Kvietkauskas, O. Kukarskienė, O. Kindurienė, E. Kvedariėnė, P. Šošienė, A. Povilaitis, L. Jaras, A. Gauronskis, E. Nelsienė, A. Stankaitis, J. Bytautienė, B. Kukalienė, E. Šilgalis.

Po 4 dol. aukojo: J. Vaineikis, L. Griniūtė, P. Atkočiūnas, B. Gydonis, kun. J. Tautkus, V. Kamaitis, F. Černienė, P. Balandienė, B. Kripkauskienė, S. Nutautas, S. Astrauskas, O. Šilėnienė, A. Bliudžius, J. Žadeikis, S. Stašaitienė, V. Ingelevičius, J. Vailokaitis, S. Raudienė, M. Stankūnienė, A. Venckus, P. Vygantas, H. Bagdonienė, S. Jankauskas, E. Praninskienė, S. Tumpsienė, V. Kuzma, J. Skladaitis, J. Ivanauskienė, J. Dargvainis, A. Plioplys, M. Užgirienė, J. Petrauskienė, A. Bigėlienė, J. Steponaitis, P. Tomasevičius, S. Kasnickienė, B. Petrošius, Č. Kondrošienė, V. Akelaitis, L. Šiaučiūnaitė.

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas. Redaktorius — Juozas Vaišnys, S.J. Redaktoriaus pavaduotojas — Antanas Saulaitis, S.J. Redakcijos nariai: Danutė Bindokienė, Algirdas Grigaitis, Vytautas Kasniūnas, Kristina Parėšytė, Nijolė Užbalienė, Danutė ir Gediminas Vakariai. Administratorė — Aleksandra Likanderienė. Adresas: 2345 W. 56th Street, Chicago, IL 60636. Telef. 737-8400. Nekalto Prasidėjimo Šv. Marijos Seserų spaustuvė, Putnam, CT 06260. Metinė prenumerata — 8 dol., atskiras numeris — 80 centų.